

SOSIAALI- JA TERVEYS- VIESTI

✿ Sosiaali- ja
terveysturvan
keskusliiton
äänenkannattaja

AJATUS:

”Leimaaminen on
helppoa, mutta sillä
tuhotaan niin paljon”

*Rafael Wardi Galleria 2003:n
näyttelyssä, joka on vammaisten
vuoden eräs tapahtuma*

T A L O U D E L L A

O N

M Y Ö S

S O S I A A L I N E N

16.3.

ja terveysturvan
keskusliitto ry

HYVINVOINTI-

1+1

Sosiaali- ja terveysviesti on Sosiaali- ja terveys- turvan keskusliiton äänenkannattaja, joka nostaa monipuolisesti asioita keskusteluun.

Ilmestyy seitsemän kertaa vuonna 2003.

Päätoimittaja
Riitta Särkelä

Toimitus ja taitto
Johanna Koskinen,
puh. (09) 7747 2244

Tilaukset ja osoitteen-
muutokset
Diana Timonen,
puh. (09) 774 721,
myös www.stkl.fi,
sähköposti
SosiaaliturvanKL@stkl.fi

Kannen suunnittelu
Timo Ahava

Tilaushinta 25 /kesto,
33 /määräaikainen

Toimituksen osoite
Kotkankatu 9,
00510 Helsinki,
faksi (09) 738 123

Painopaikka
Suomen Graafiset
palvelut, Kuopio

Painos 5000 kpl
ISSN 1238-1438

Ilmoitusmyynti
Julkaisu Bookers
Sanna Laaksonen,
puh. (09) 773 821 tai
sotevi@bookers.fi

Seuraava lehti ilmestyy
1.4., aineistot 28.2.
mennessä.

Taloudella on myös sosiaalinen vastuu. Sosiaalinen yritys hakee muotoaan. Työllistymisen uusiin edellytyksiin on kehitetty myös muunlaisia ratkaisuja. Sivulla 13-15 ja 18-20.

Maaliskuussa äänestetään eduskuntavaaleissa. Suuret ja pienet puolueet ovat vastanneet ajankohtaisiin kysymyksiin s. 4-8.

Nyt on eurooppalainen Vammaisten vuosi. Rafael Wardi avaa näyttelyllään vammaiskulttuuria esittelevän Galleria 2003:n. Wardin kuvista, jotka käsittelevät inhimillisesti sairautta ja kuolemaa, sivulla 23.

- 3 Pääkirjoitus
Hilkka Nousiainen
- 4 *Eduskuntavaalit 2003:*
Puolueet vastasivat
ajankohtaisiin kysymyksiin
- 9 Perustoimeentuloturvan kokonaisuudistus
toteuttava tulevilla hallituskaudella
- 10 Kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamis-
mahdollisuuksia lisättävä
- 11 Sosiaaliasiamiesten rooli ja tehtävät
melko selkiytyneitä
Aki Siltaniemi
- 13 Sosiaalinen yritys hakee muotoaan
- 14 Sosiaaliset yritykset tuovat
monipuolisuutta työllistämiseen
Jussi Särkelä
- 16 Lähialueyhteistyöllä kestäväan kehitykseen
Elli Aaltonen
- 18 Elinehtona kekseliäisyys
- 20 Yhdistelmätuella enemmän mahdollisuuksia
Aslak Rantakokko ja Raija Meriläinen
- 21 Esteetön palvelukeskus Rotterdammassa
Marjut Arola
- 23 Vammaiskulttuuri asettuu avoimeksi kritiikille
- 24 ICSW:n ikkunasta: Prahan syksy
Leif Rönnberg
- 25 *EAPN:n Fintan Farrell:*
EU:n vaikuttamisen välineitä
kannattaa hyödyntää
- 26 Haastava vapaaehtoistoiminta
ja jaksamisen rakenteet
Ulla Saastamoinen

Uusi vuosi on alkanut. Maailmantilanne on muuttunut epävakaammaksi. Huolestuneet äänenpainot kuntien taloudellisesta tilanteesta ja mahdollisuuksista turvata palvelut ovat lisääntyneet. Jo nyt tiedämme, että kaikki suomalaiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita ja hyvinvointi jakautuu epätasaisesti. Köyhyyttä ei ole saatu vähennettyä, vaan etenkin lapsiperheiden tilanne on kurjistunut. Kuntien ja valtion vastuunjaossa tarvitaan välttämättä uudelleen määrittelyä ja valtion vahvempaa vastuuta. Palvelut eivät voi heilahdella kohtuuttomasti kuntien taloussuhdanteiden mukaan, vaan niihin tarvitaan pitkäjänteinen rahoitus suurempina valtionosuuksina.

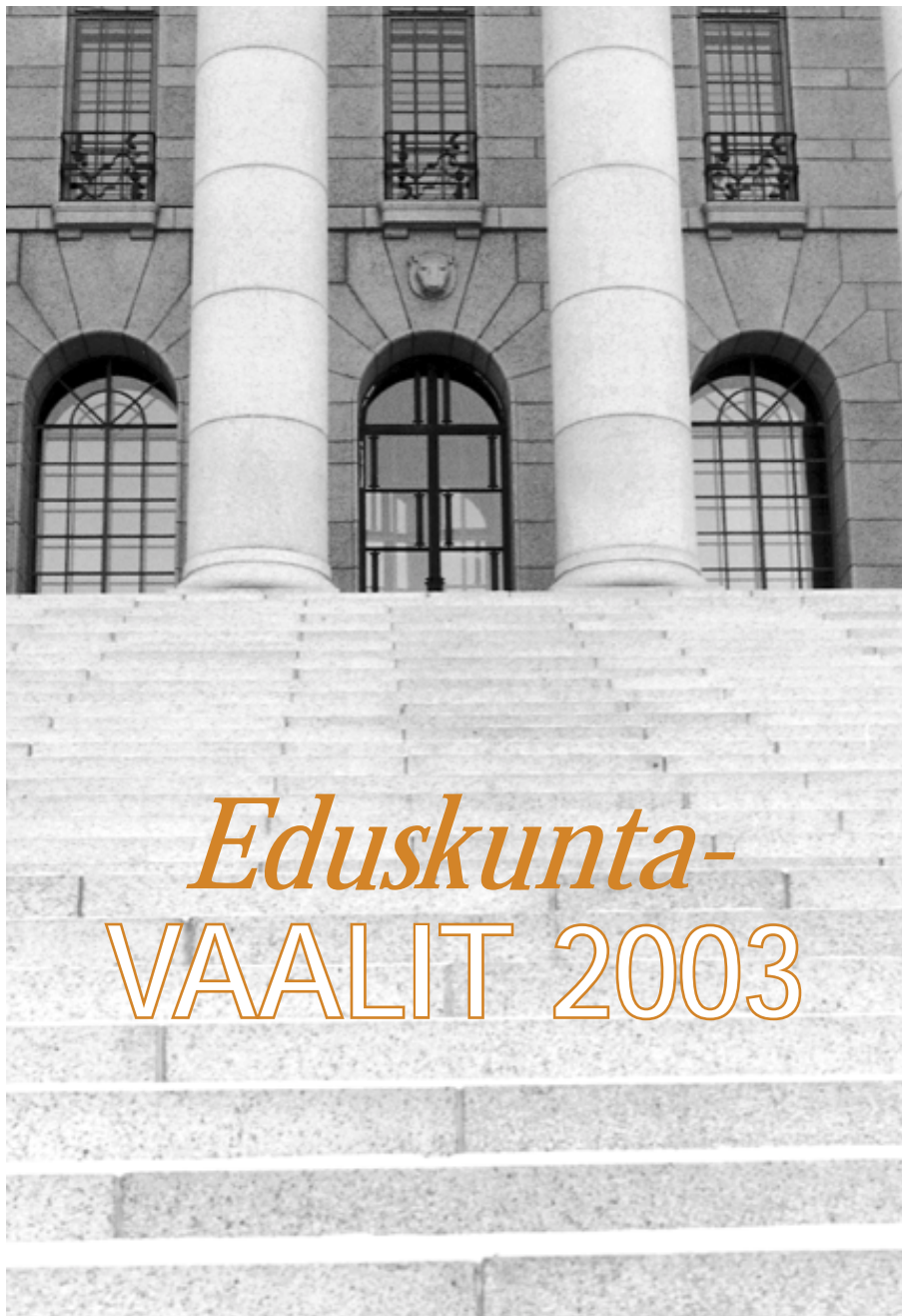
Toisaalta määrätietoinen työ ratkaisujen löytämiseksi sosiaalialan suurimpiin pulmiin on käynnissä. Viime vuosina on saatu aikaan parannuksia sosiaaliturvan alueella. Terveysturvan tilanteesta on tehty arvio ja lisäresursseja on suunnattu pulmien ratkaisemiseen. Aluekehityshankkeet ja seudullisten ratkaisujen kehittämistyö ovat myös lupaavia. Hyvinvointimallimme on kiistattomasti pitänyt pintansa ja ilman sitä olisi ihmisten tilanne huonompi.

Työ hyvinvointipolitiikan saralla on kuitenkin pahasti kesken – ihmisten kannalta. Nyt tarvitaan kaikkien alan toimijoiden aktiivisuutta siinä, että ihmisten hyvinvointiin ja sosiaali- ja terveyspolitiikkaan liittyvät kysymykset nousevat monipuolisesti eduskuntavaalien alla keskusteluissa esiin. Kyse on poliittisista valinnoista. Tarvitaan todella aktiivista vaikuttamista siihen, millaisia asioita tulevan hallituksen ohjelmassa nostetaan esiin ja mihin sitoudutaan. On tärkeää, että tulevassa eduskunnassa on paljon kansanedustajia, jotka tuntevat hyvinvointipolitiikkaa ja ovat kiinnostuneita alasta. Äänestäminen ja vaikuttaminen on nyt sosiaali- ja terveysalan ihmisten must -asia!

Suomessa tarvitaan välttämättä perustoimeentulojärjestelmän kokonaisuudistus ja järjestelmän yksinkertaistamista. Uudistamisen lähtökohtana tulee olla perustoimeentulon turvaaminen kaikille niille, jotka eivät sitä muutoin pysty hankkimaan. Toimeentuloturvan tulee olla ilman pakkoa työntekoon kannustavaa ja yksilöiden omia voimavaroja tukevaa. Ensisijaisten etuuskien tasojen on oltava sellainen, että niillä on todellisuudessa mahdollisuus tulla toimeen. Kuten Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto on omilla kannanotoissaan aikaisemminkin korostanut, tähän uudistukseen sitoutuminen tulevalla hallituskaudella on välttämätön ehto sille, että on mahdollista ratkaista sosiaalialan akuutteja muita ongelmia. Ilman sitä pohja myös muilta muutoksilta romuttuu.

Hyvää ja aktiivista vaikuttamisen vuotta!

Hilka Nousiainen
Liittohallituksen puheenjohtaja

Eduskunta- VAALIT 2003

Työ ja hyvinvointi VAALITEEMOINA

Eduskuntavaalit järjestetään tänä vuonna 16. maaliskuuta. Puolueiden vaaliohjelmissa sosiaalipoliittisista teemoista korostuvat muun muassa työn merkitys hyvinvoinnin varmistajana, perheen ja lasten asema, perusturvan varmistaminen ja julkisten palveluiden turvaaminen.

Äänestysvilkkkaus on edellisissä vaaleissa ollut laskusuunnassa ja etenkin nuorison nukkumisesta yli vaalien on oltu huolissaan. Koko maan äänestysprosentti oli edellisissä eduskuntavaaleissa vain hieman yli 65. Tilastokeskuksen tietojen mukaan naisten äänestysprosentti oli muutama yksikön korkeampi kuin miesten.

Vuonna 1983 äänestämässä kävi vielä yli 75 prosenttia äänioikeutetuista.

Oikeusministeriön ylläpitämässä puolerekisterissä oli joulukuun lopulla 21 rekisteröitynyttä puoluetta: vanhimpaina Suomen Sosialidemokraattinen puolue ja tuoreimpana liittynä Suomen Kansan Sinivalkeiset. Eduskunnassa on tällä hetkellä edustettuna yhdeksän puoluetta.

Puoleista 11 kappaletta vastasi kyselyymme vaalien ohjelmasta ja tulevan vaalikauden tavoitteista. Tilaa on annettu niin suurille kuin pienillekin puolueille.

Lisää puolueista ja vaaleista oikeusministeriön ylläpitämillä vaali-internetsivuilta www.vaalit.fi.

Kysymykset kuuluivat:

1 Mikä on tärkein puoleen ajama sosiaalipoliittinen tavoite seuraavalle vaalikaudelle?

2 Miten etenkin nuorten osallistumisaktiivisuutta äänestäjinä saataisiin nostettua?

3 Miten puolue näkee kansalaisjärjestöjen roolin hyvinvoinnin rakentajana?

Svenska FOLKPARTIET I FINLAND - RUOTSALAINEN KANSANPUOLUE

4 Den offentliga sektorn skall bli en konkurrenskraftig arbetsgivare som satsar på personalen för att trygga kvalitet och service. Vi säger ja till värdgaranti och till servicesedlar inom vård och omsorg.

Julkisesta sektorista tulee saada kilpailukykyinen ja henkilökuntaan panostava työnantaja, jotta laadukas palvelu ja hoitotaso turvataan. Sanomme kyllä hoitotakuulle ja palveluseleille.

5 Det handlar om större saker än endast valdeltagande. Endast om unga känner sig delaktiga i samhället kommer de att intressera sig för val. Det måste finnas en orsak att rösta.

Heikko vaaleihin osallistuminen ei ole syy vaan seuraus siitä, että nuoret eivät koe olevansa osallisia yhteiskunnassa. Kyllä nuoret äänestävät, jos he kokevat sen merkitykselliseksi.

6 Tack vare alla värdefulla medborgarorganisationerna har vårt samhälle sociala nätverk som är basen för det sociala kapitalet. Medborgarorganisationer tar fram alternativ och för fram de utsattas och små gruppers behov.

Mittaamattoman arvokkaat kansalaisjärjestöt ylläpitävät sosiaalisia verkostoja, jotka ovat yhteiskuntamme sosiaalisen pääoman perusta. Järjestöt nostavat esiin vaihtoehtoja ja ajavat pienten ryhmien ja heikommassa asemassa olevien tarpeita.

Marcus Hagström,
Politisk sekreterare

Suomen KESKUSTA

1 Keskustan tavoitteena on yhteiskunta, jossa ihmiset voivat parantaa omaa elämäntilannettaan ja vaikuttaa elintasaan. Sosiaaliturvan ensisijaiset etuudet pitää saattaa sellaiselle tasolle, että niillä pystyy elämään turvautumatta toimeentulotukeen. Verotuksen ja sosiaaliturvan pitää toimia niin, että omalla työllään kukin voi ansaita kunnollisen toimeentulon.

Keskusta kannattaa sosiaaliturvan järjestelmien uudistamista niin, että järjestelmät tukevat ja mahdollistavat siirtymät eri elämäntilanteista toiseen. Lapsiperheet ovat viime vuosina joutuneet kohtuuttomien leikkausten kohteeksi. Heidän taloudellista tilannetta on pystyttävä kohentamaan. Panostus lapsiin ja nuoriin on investointi tulevaisuuteen. Tulevaisuudenkin sosiaaliturvan tulee koostua perusturvasta, ansioturvas- ta ja hyvinvointipalveluista. Menestyvä kansakunta tarvitsee yhteisvastuuta ja sosiaalista pääomaa.

2 Poliitiikan tavoitteiden selkeä asettaminen ja niistä mahdollisuuksien mukaan kiinni pitäminen ovat yleiset edellytykset sille, että vaalit, äänestäminen ja ehdolle asettuminen kiinnostaisivat suomalaisia. Nuoret arvostavat varmasti eniten politiikan selkeyttä ja ihanteista kiinnipitämistä. Puolueiden on kerrottava min- käläistä yhteiskuntaa ovat edistämässä. Tämä on kiinni arvoista.

On myös uudistettava jatkuvasti politiikan tekotapaa ja kansanvallan käytäntöjä. Suuri haaste on jo seuraavalla vaalikaudella lisätä osallistumista tietoverkoissa.

2 Kansalaisjärjestöillä on yhä merkittävämpi rooli hyvinvoinnin turvaamisessa. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöjen toiminta täydentää kuntien tuottamia sosiaali- ja terveyspalveluja ja edistää näin kansalaisten hyvinvointia. Kansalaisjärjestöillä on oma tehtävänsä palvelutuotannossa, mutta valtion ja kuntien on kuitenkin vastattava perus- palvelujen saatavuudesta. Kansalaisjärjes- töjen toiminnan rahoitus on turvattava nykyistä pitkäjänteisemmin.

*Markku Rajala
tiedotuspäällikkö*

Suomen SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE

1 Asetamme valinnoissamme lasten edun ja tulevaisuuden tarpeet etusijalle. Siksi on panostettava päivä- ja iltapäivähoitoon, kouluun, lasten kasvuympäristöihin ja tuettava vanhempia heidän kasvatustuussaan. Samaan aikaan tarvitsemme työelämäältä joustoa perheiden hyväksi ja sukupuolten tasa-arvon toteuttamiseksi.

2 Poliitikalta vaaditaan tässä tilanteessa sekä kovaa itsekritiikkiä että uudistumiskykyä. Ensi vaalikaudella tulee toteuttaa erityinen demokratiaprojekti, jossa arvioidaan suomalaisen kansanvallan toimivuutta kokonaisuudessaan, vaalijärjestelmien uudistamisen tarpeita sekä myös erilaisten vapaaehtoistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen merkitystä.

Demokratiaprojektin tulee tuottaa ehdotuksia kansalaisten osallistumismahdollisuuksien lisäämisestä, sähköisten äänestysten käyttöönotosta, oppilaitosten demokratiakasvatuksen mahdollisuuksista ja vapaan kansalaistoiminnan toimintaedellytysten vahvistamisesta.

Ensi vaalikaudella tulee toteuttaa erityinen demokratiaprojekti

3 Kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat oleellisenä osana järjestöt ja muut yhteisöt, joiden kautta vaikutetaan ja monesti myös toimitaan konkreettisesti havaittujen epäkohtien ja ongelmien poistamiseksi. Erilaiset vapaaehtoisjärjestöt parantavat välillisesti tai suoraan satojen tuhansien kansalaisten elämää. Tätä toimintaa on syytä rohkaista ja tukea.

Kansalaisjärjestöissä tehdään myös merkittävää työtä kansalaisten terveyden ja kunnon sekä henkisen vireyden lisäämiseksi. On yhteiskunnan etujen mukaista jatkaa järjestöjen tukemista. Korostaakseen kansalaisjärjestöjen toiminnan tukemisen merkitystä SDP on ottanut tästä vaaliohjelmaan erityisen kohdan.

*Paula Parmanne
Suunnittelupäällikkö*

YhteisVASTUUPUOLUE

1 Maahan on saatava kansanedustajia joille oma ahneus palkankorotuksineen ei ole päätavoite, vaan edustajan on näytettävä esimerkkiä kansan yhdistämisessä ja yhteisessä hyvinvoinnissa kansan köyhiin ja rikkaisiin kahtia jakamisen sijaan. Yhteisvastuupuolueen ehdokkaat eivät saa ottaa liian suuria palkkoja, vaan ovat sidottuja kerroinjärjestelyyn sosiaalisesti heikompiin verrattuna, että edes terveydenhuolto maassa saataisiin tilaan joka vallitsi ennen kansanedustajien itselleen ottamia korotuksia.

2 Poliitiikan- ja yhteisen vastuun vastainen kasvatus joka nuorisolle on viime vuosikymmeninä syötetty on muutettava nuorison synnynnäisen vastuuntunnon lisäämiseksi.

3 Kansalaisjärjestöille on annettava enemmän tiedotusvoimaa ja huomiota sekä puoluetuen rahoja on jaettava myös epäpoliittisille kansalaisjärjestöille.

*Taisto Vaetoja
Puheenjohtaja*

Kansallinen KOKOOMUS

1 Kokoomuksen kuuden kohdan vaali-ohjelmassa lapsiperheiden aseman parantaminen ja hyvien terveyspalvelujen turvaaminen kaikille ovat tärkeimmät tavoitteet ensi vaalikaudelle. Perheiden mahdollisuuksia valita lapselleen sopivin hoitomuoto on parannettava. Kokoomus sitoutuu nostamaan kotihoidontuen 280 euroon kuukaudessa ja korottamaan alle 7-vuotiaiden lapsilisä kymmenellä eurolla kuukaudessa. Yksinhuoltajakorotusta nostetaan vähintään viidellä eurolla kuukaudessa.

Sairaan ihmisen on päästävä lääkärin vastaanotolle kaikkialla Suomessa ilman viivytystä. Hoitoon pääsy turvataan erityisellä hoitotakuulla. Erikoislääkärille on päästävä viimeistään kolmen viikon kuluessa. Leikkausjono ei saa kestää 3-6 kuukautta kauempaa.

2 Nuorten äänestämättömyydestä on syytä olla todella huolissaan, etenkin kun tutkimusten mukaan kerran omaksuttu äänestämättömyys ei enää poistu iän myötä. Nuorten saamisessa vaaliurnille ja sitä kautta yhteiskunnan rakentaviksi jäseniksi on suuri vastuu puolueilla. Puolueiden on puhuttava ihmisten kieltä ja kerrottava selkeästi omista tavoitteista. On tehtävä selväksi että vaikuttamalla voi todella vaikuttaa. Tuotaessa politiikkaa ja yhteisiä asioita lähemmäksi nuorten arkea ovat erilaiset nuorisjärjestöt tärkeässä roolissa.

3 Kansalaisjärjestöjen tekemä työ hyvinvoinnin rakentajana on erittäin arvokasta. Kolmannen sektorin toimijoiden työtä on tekemässä valtava määrä vapaaehtoisia. Yhteiskunnan on syytä tukea riittävästi vapaaehtoistyötä, sillä siihen käytetty panostus kohdentuu tehokkaasti ja maksaa itsensä monin verroin takaisin.

*Juha Kirstilä
tiedotussihteeri*

Kotihoidontuki 280 euroon kuukaudessa, alle 7-vuotiaiden lapsilisien korotus kymmenellä eurolla kuukaudessa.

Suomen KRISTILLISDE- MOKRAATTINEN PUOLUE

1 Meillä on useita konkreettisia ja hyvin perusteltuja tavoitteita, mutta tuntuu lienee se, että tahdomme korottaa pienimmät vanhempainpäivärahat työttömien peruspäivärahaa vastaavalle tasolle sekä minimieläkkeitä 17 eurolla kuukaudessa. Lupausiamme emme rahoita lainanotolla vaan varjobudjetistamme löytyy myös oikeudenmukaisia tulolähteitä kuten lyhytaikaisten omistusten luovutusvoittovero ja pörssi-kaupassa 0,15% vero.

2 Nuorilla on voimakas mielikuva, ettei asioihin voi vaikuttaa. Viestimme on: opettele inhoamaan alistumista. Sitä juuri on asenne, ettei mitään kuitenkaan mahda. On puhuttava konkreettisesti ja ymmärrettävästi - mikä ei suinkaan tarkoita populismia. Konkreettinen puhe on mahdollista, jos puolueella on oikeasti sisältöä ja jos se haluaa aidosti toimia yhteisön parhaaksi. Demokratia ei ole hurmaamista, luottamus lunastetaan asiallisella työllä.

Suomi NOUSEE - KANSA YHDISTYY

1 Vakava ongelma on suomalaisten asunottomuus, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on pitkälti toistakymmentätuhatta asunnotonta; asuntoja asunottomille. Seuraavaksi ovat terveyspalvelut. Terveyskeskuspoliikkamaksut tulee poistaa. Kansalaisille on tarjottava mahdollisuus pois pääsyyn sosiaalisesta byrokratia-helvetistä ja kannattavaan työntekoon "pätkätyön" aikakautena, siksi vaadimme kiinteän n. 5000 mk:n kansalaispalkan käyttöönottoa. Verotuksen progressio siirrettävä tuloverotuksesta pääomaverotukseen.

2 On tarjottava selkeästi muista erottuva vaihtoehto, uskallettava olla selkeä kannanotoissa, lapsiperheitä tuettava. Nuorten terveeseen kapinahenkeen ja yhteiskuntakriittisyyteen on vastattava, uskallettava olla radikaali. Siksi vaadimme: a) Pakolais- ja maahanmuuttopolitiikkaa kiristettävä, "elintasopakolaiset" paljastettava. b) Pakkoruotsi pois Suomen kouluista. c) Äärisuvaitsevaisten

3 Emme halua yhteiskuntaa, jossa oikeudenmukaisuus siirtyy vähitellen kolmannen sektorin huoleksi. Kansalaisjärjestöillä on kuitenkin tärkeä täydentävä rooli, sillä ne ovat astetta lähempänä aitoa maailmanparantamisen intohimoa kuin julkinen sektori voi koskaan olla. Samalla ne ovat lähempänä ihmistä ja kykenevät motivoimaan vapaaehtoisia mukaan auttamaan. Ne reagoivat myös nopeammin yhteiskunnallisiin epäkohtiin ja auttavat julkista valtaa huomaamaan niitä.

*Eija-Riitta Korhola
puoluesihteeri*

suomalaisia syrjivälle suvaitsevaisuus-kampanjalle stoppi!

3 Tietotekniikka on kehittynyt huimaa vauhtia, yhteiskunta on jakaantumassa a- ja b-luokan kansalaisiin. Perinteinen "pohjoismainen hyvinvointivaltio" on murenemassa uusliberalististen "pörssispekulaatioiden" paineessa. Julkinen ja yksityinen sektori ovat myyneet sielunsa suurelle rahalle, demokratia on muuttunut näennäisdemokratiaksi. Kansalaisaktivismi ja kolmannen sektorin toiminta on jäämässä ainoaksi keinoksi kansalaiselle vaikuttaa yhteisiin asioihin. SNKY:n reformistinen "kolmannen tien" ideologia haluaa levittää kolmannen sektorin toimijoille sosiaalista pääomaa, jonka voima kumpuaa tinkimättömästi isänmaallisuudesta, kansallismielisyydestä ja sinivalkeisuudesta.

*Väinö Kuisma
jäsen*

Vihreä LIITTO

1 Lasten ja lapsiperheiden tilanteen parantaminen. On ensiarvoisen tärkeää puuttua syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tilanteeseen riittävän varhain, ennen kuin ongelmat pääsevät kasautumaan ja kasvamaan liian suuriksi. Tähän on taattava riittävät resurssit niin kouluissa, terveydenhuollossa kuin sosiaalitoimissakin.

Lapsiperheiden tilannetta tulee helpottaa nostamalla heille suoraan maksettavia tukia, eritoten minimiäitiyspäivärahaa, kotihoidon tukea ja lapsilisää. Tämän lisäksi työajan lyhentäminen on tehtävä perheille taloudellisesti mahdolliseksi, mikä helpottaisi työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Perheasuntojen rakentamista tulee lisätä.

2 Monet nuoret ovat hyvin kiinnostuneita politiikasta, kun politiikka käsitteenä ymmärretään laajemmin. Nuoret suuntautuvat usein yleispolitiikan sijaan

Suomen KOMMUNISTINEN PUOLUE

1 Suomen kommunistisen puolueen mielestä työttömyyden nujertaminen, perusturvan parantaminen ja yksityistämisen pysäyttäminen ovat tulevan vaalikauden tärkeimmät sosiaalipoliittiset kysymykset.

Työajan lyhentäminen 30 tuntiin viikossa ansiotasoa alentamatta on keskeinen keino jakaa töitä ja tuloja oikeudenmukaisemmin. Näin voidaan luoda lisää työpaikkoja, vähentää työuupumusta ja antaa lisää aikaa perheille. Osa työllisyyden paranemisesta valtiolle kertyvistä varoista on ohjattava kunnille.

Samalla on pidettävä huolta siitä, että peruspalveluja ei alisteta kauppatavaraksi. SKP vastustaa julkisten palvelujen yksityistämistä. Esitämme valtiosuus-uudistusta, jolla lakisääteisten peruspalvelujen ensisijainen rahoitusvastuu määrätään valtiolle ja kuntien valtionosuudet nostetaan vaalikauden aikana 90-luvun alun tasolle.

2 SKP:n ehdokkaana on noin kolmekymmentä nuorta ehdokasta, jotka tuovat vaaleihin nuorten omat vaatimukset politiikan suunnan muuttamiseksi.

Keskeistä nuorten – ja yleensäkin – ää-

yksittäisiin kysymyksiin: esimerkiksi eläinsuojelu, luonnonsuojelu, rasmin vastustaminen, kasvissyönnöti ja opiskelijan toimeentulo kiinnostavat. Poppakonstia nuorten äänestysinnon herättämiseen ei ole. Nuoret ja nuorille tärkeät teemat tulee nostaa kunnolla esiin niin politiikan teossa kuin vaalikampanjoissakin. Jotta tämä onnistuu, on puolueiden saatava listoilleen nuoria ehdokkaita, jotka vaikuttavat uskottavasti myös puolueiden sisällä asioista päätettäessä.

3 Vihreiden mielestä vapaaehtoistoiminta on yksi kansalaisyhteiskunnan kulmakivistä ympäristö-, sosiaali- ja muissa kysymyksissä. Kansalaisten osallistuminen itseään ja lähiympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja aktiivinen kansalaistoiminta kansalaisjärjestöissä ovat keskeinen osa suomalaista toimivaa demokratiaa.

Järjestöillä ja ns. kolmannella sektorilla on tärkeä täydentävä rooli hyvinvoinnin rakentajana, vaikka julkisella

Nuoret ja nuorille tärkeät teemat tulee nostaa kunnolla esiin niin politiikan teossa kuin vaalikampanjoissakin.

sektorilla on ja tulee jatkossakin olla perimmäinen vastuu hyvinvointipalveluiden järjestämisestä.

Kolmannen sektorin poikkeuksellinen asema on otettava nykyistä paremmin huomioon vero- ja työlänsäädännössä. Syrjäseuduilla voitaisiin kokeilla mallia, jossa toimijaryhmä (kyläyhdistys tms.) tekee kunnan kanssa sopimuksen yleishyödyllisen työn tekemisestä korvausta vastaan. Järjestelmän piiriin sopivia töitä voisivat olla esimerkiksi hoivapalvelut, erityisryhmille suunnatut kiinteistöjen ylläpito- ja kunnostustehtävät ja ympäristönhoitotyöt.

*Ari Heikkinen
Puoluesihteri*

Olemme esimerkiksi haastaneet myös muut puolueet ottamaan selvästi kantaa sotaa ja Natoa vastaan.

3 Hyvinvointivaltion rakentaminen on ennen muuta työväen- ja kansalaisliikkeiden toiminnan tulos. Myös sen puolustaminen ja kehittäminen riippuu ratkaisevasti kansalaistoiminnasta.

Nyt tarvitaan kansalaisliikkeitä kunnallisten palvelujen heikentämisen ja yksityistämisen pysäyttämiseksi. Se on paikallista toimintaa esimerkiksi terveysasemien, koulujen ja kirjastojen sulkemista vastaan. Samalla se on kansainvälistä toimintaa, jotta julkisia palveluja ei alisteta Maailmankauppajärjestön ja EU:n ajamalle palvelujen vapaakauppaa koskevalle GATS-sopimukselle.

Kansalaisjärjestöjen ensisijainen rooli on mielestämme toimia aloitteentekijänä ja etujärjestönä kansalaisten perusoikeuksien vahvistamiseksi. Tämän lisäksi kansalaisjärjestöillä voi olla hyvinvointivaltion palveluja täydentävää merkitystä ns. kolmannella sektorilla, mutta se ei voi korvata valtion ja kuntien vastuuta lakisääteisistä peruspalveluista ja toimeentuloturvasta.

*Yrjö Hakanen
puheenjohtaja*

nestysaktiivisuuden kannalta on poliitikan vaihtoehdottomuuden hylkääminen. SKP tuo eduskuntaan vasemmistolaisen vaihtoehdon, joka sieltä nyt puuttuu.

Jotta äänestämällä on todellista merkitystä, tulee puolueiden sitoutua selvästi politiikan keskeisissä linjakysymyksissä.

Muutosvoimat SUOMI

1 Työttömyyden poistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Se on kuitenkin mahdollista vain EU:n ulkopuolella, silloin kun suuryritysten ja suursijoittajien edut eivät enää sanele työvoimapolitiikkaa. Näiden etujen mukaistahan on, että työpaikoista kilpaillaan, palkkoja alennetaan ja työttömyysturvaa heikennetään. Vastustamme suurten pääomien vapaata liikkumista maasta pois. Niiden liikkuminen on tehtävä luvanvaraiseksi ja verolliseksi. Lyhytaikaisia pääomaliikkeitä tulisi verottaa esim. Tobinin veroksi sanotulla pääomansiirtoverolla. Markkinoiden on siis palveltava kansalaisia eikä päinvastoin. Töitä on jaettava ja yleistä työaika on lyhennettävä 35 tuntiin ansiotasoa alentamatta. Perustoimeentulo on puolueemme eduskuntavaaliohjelman mukaan turvattava kaikille siinäkin tilanteessa, että työtä ei ole. Jokaisen asemaa helpottaa peruselintarvikkeiden ja -hyödykkeiden arvonlisäveron alentaminen ja sen poistaminen tulevaisuudessa. Tavoittemme on myös sairauden- ja terveydenhoidon kustannusten mukaan

Kirjava PUOLUE

1 Terveydenhuollon ja vanhustenhoidon palveluperustan lisäksi nostamme esiin kaksi erityisteemaa: 1) turvata mielen-terveyshoidon nykyresurssit ja ohjata uusia varoja lasten ja nuorten mielen-terveystyöhön sekä 2) lisätä määrätietoisesti huumehoitoon ja valistuksen varoja (erityisesti panostaa ns. matalan kynnyksen päihdekliniikkiin sekä nuorille tarkoitettuihin huumeikierteen katkaisuasemiin)

2 Ehdokkaan ei pidä luvata mahdottomia! Täytyy puhua nuorten omaa kieltä ja näyttää että yhteiskunnallisista asioista kannattaa olla kiinnostunut edes sen verran, että äänestää.

Valtiovalta voisi postittaa jokaiselle uudelle äänestäjälle tietopaketin kansalaisten yhteiskunnallisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Toisaalta median tulisi myös ottaa myönteisempi kanta politiikkaan, suhtautua ennakkoluulottomasti jokaiseen ehdokkaaseen, ja myös tuoda tasapuolisemmin heidän näkemyksiään esiin. Poliitiikanvastaisen asenteen lietsominen tulisi lopettaa.

lukien hammashoidon ja lääkekulujen sekä eräiden asumiseen liittyvien menojen hyväksyttäminen verotuksessa vähennyskelpoisiksi. Erityistä huomiota työttömien lisäksi tulee kiinnittää lapsiperheiden, opiskelijoiden ja eläkeläisten asemaan.

2 Kertomalla, että nykyiselle poliitikalle on vaihtoehto olemassa. Nythän tiedotusvälineet vaikenivat lähes tyystin Muutosvoimat Suomesta. Ne, jotka eivät ole puolueesta kuulleetkaan luulevat, että valinta on jälleen tehtävä vanhojen EU:n ylivaltaa, sääntelemättömiä markkinoita ja sotilaallista liittoutumista kannattavien puolueiden välillä. Ihmiset eivät äänestä, kun he eivät tiedä vaihtoehtoista ja/tai haluavat protestoida koko raha- ja puoluevallaksi muuttunutta, perustuslaista piittaamatonta järjestelmää vastaan. Mitä erityisesti nuoriin tulee kouluihin on saatava totuudenmukaista historian ja yhteiskuntaopin opetusta, joka selvittää senkin miten Brysselin päätökset menevät Suomen omien lakien yläpuolelle ja miten maamme eduskuntakin tyytyy EU:n päätöksiin ja säätää lakeja pääasias- sa vain EU-lakien toimeenpanemiseksi.

3 Kansalaisjärjestöt ja ns. kolmas sektori ovat äärimmäisen tärkeässä roolissa hyvinvointipalvelujen tuottajina, suunnittelijoina ja neuvonantajina. Kansalaisjärjestöt ovat myös tärkeä valtio- ja kuntabyrokraatia tasapainottava, niitä eteenpäin ”piiskaava” ja uutta ideoiva sektori yhteiskunnassa. Niiden painoarvon tulisi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa kuulua aiempaa enemmän.

*Kirsi Lindholm
puoluesihteer*

**Politiikanvastaisen
asenteen lietsomi-
nen tulisi lopettaa.**

3 Muutosvoimat Suomi on yhteistyöpuolue, johon kuuluu kaksi rekisteröityä puoluetta ja neljä kansalaisjärjestöä. Se on valmis sopimaan yhteistyöstä useammankin kansalaisjärjestön kanssa. Kansalaisjärjestöjä tarvitaan ajamaan keskitetysti sellaisia asioita, joita ääniä kalastelevat puolueet eivät uskalla tai halua ajaa. Monen kansalaisjärjestön rooli hyvinvoinnin rakentajana on ensiarvoisen tärkeää. Ne kansalaisjärjestöt, jotka ovat mukana Muutosvoimat Suomessa ajavat ihmisen perusturvaa ja pyrkivät irrottamaan maamme Euroopan Unionin jäsenyydestä. Vain EU:sta erillisenä itsenäisenä maana Suomi voi toteuttaa maamme erityistarpeista ja kansallisista eduista lähtevää yhteiskuntapolitiikkaa.

*Kari Alhonen
Muutosvoimat Suomen jäsenpuolueen
Vapaan Suomen Liiton pääsihteeri*

Perustoimeentuloturvan kokonaisuudistus

TOTEUTETTAVA TULEVALLA HALLITUSKAUDELLA

Tulevan hallituksen ohjelmaan tulee sisällyttää perustoimeentuloturvan kokonaisuudistus, esittää Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Lisäksi keskusliitto esittää lasten hyvinvoinnin turvaamista, peruspalvelujen rahoituspohjan varmistamista ja kansallista sosiaali- ja terveysturvan pitkän aikavälin linjausta hyvinvointimallimme tulevista perusteista. Linjaukset ja tavoitteet kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen näkökulmasta lähetettiin joulukuussa puolueiden puheenjohtajille, eduskuntaryhmien puheenjohtajille, puoluesihteerille ja valtioneuvoston jäsenille.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton tavoitteet tulevaan hallitusohjelmaan:

1 Toteutetaan perustoimeentuloturvan kokonaisuudistus, järjestelmän yksinkertaistaminen ja turvataan ensisijaisten etuuksien riittävä taso.

Toimeentuloturvan uudistamisen lähtökohtana on riittävän perustoimeentulon turvaaminen niille, jotka eivät sitä muutoin pysty hankkimaan. Hallituskauden aikana varmistetaan se, että kansalaiset eivät joudu paikkaamaan ensisijaisten etuuksien liian alhaista tasoa hakemalla toimeentulotukea. Valtion ja kuntien vastuunjako täsmennetään ja toimeentulotuki palautetaan kuntien viimesijaiseksi tuen muodoksi ja sosiaalityön välineeksi. Toimeentulotuen laskennallinen osuus siirretään Kansaneläkelaitoksen hoitettavaksi. Toimeentuloturvaudistus toteutetaan niin, että se on työntekoon kannustava, yksilöiden omia voimavaroja tukeva ja ei sisällä pakkoa.

2 Vähennetään lasten psykososiaalisen pahoinvoinnin ja lapsiperheiden köyhyysriskiä

Lasten hyvinvoinnista huolehtiminen nostetaan kaikkien hallinnonalojen yhteiseksi tehtäväksi ja tällä alueelle laaditaan oma laaja-alainen ohjelma. Kaikilla aloilla on arvioitava suunniteltujen toimien vaikutuksia lasten tasa-painoisten kasvu- ja kehitysedellytysten turvaamisen sekä sen kannalta, miten ne vaikuttavat perheiden kykyyn huolehtia kasvatustehtävästään. Lastensuojelun perhetyötä kehitetään ja lisätään ennaltaehkäisevää kotipalvelua pienten lasten perheille. Lapsilisien tasoa korotetaan ja se sidotaan elinkustannusindeksiin. Hallituskauden aikana korotetaan vähimmäismääräistä vanhempainpäivärahaa ja varmistetaan sitä kautta huomattavan määrän lapsiperheistä taloudellinen selviytyminen.

3 Varmistetaan riittävä ja pitkäjänteinen rahoituspohja peruspalveluille, lähipalveluiden kehittämiseen sekä tasapainoiseen alueelliseen kehitykseen.

Hallituskauden aikana turvataan riittävä ja pitkäjänteinen rahoituspohja kunnille peruspalveluiden turvaamiseen siten, että kansalaiset saavat ne asuinpaikasta riippumatta. Sitoudutaan lähipalveluiden kehittämiseen eri hallinnonalojen ja toimijoiden yhteistyönä. Hallituskauden aikana tuetaan toimia, joiden avulla hyvinvointinäkökulma nostetaan aluekehityksessä elinkeinopolitiikan rinnalle. Aluekehitys- ja muilla kehittämissankkeilla tuetaan eri hallinnonalojen, kansalaisjärjestöjen ja yritysten yhteistyön kehittymistä palveluiden ja tuen varmistamiseksi kansalaisille. Kehitetään uudenlaisia tiedon tuottamisen tapoja ihmisten hyvinvoinnista, kuntien ja alueiden tilanteesta sekä kyvystä tuottaa laadukkaita hyvinvointipalveluita.

4 Tehdään kansallinen sosiaali- ja terveysturvan pitkän aikavälin linjaus hyvinvointimallimme tulevista perusteista ja varmistetaan, että EU:n sosiaalisen mallin linjaukset ovat sopusoinnussa kansallisten linjausten kanssa.

Hallitus varmistaa, että tehdään kansallinen sosiaali- ja terveysturvan pitkän aikavälin linjaus hyvinvointimallimme kestävien elementtien säilyttämiseksi ja sen uudistamiseksi vastaamaan nykyisiä ihmisten tuen tarpeita. Sosiaalipolitiikka on tulevaisuudessa kansallisen päätöksenteon piiriin kuuluva asia. Varmistetaan kansallisten linjausten avulla se, että EU:n sosiaalisen mallin linjaukset ja avoimen koordinaation menetelmään käyttö ovat sopusoinnussa kansallisten lähtökohtien kanssa. Hallitus varmistaa näissä prosesseissa kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistumisen. Hallitus tukee kansalaisjärjestöjä niiden pyrki- myksissä saavuttaa konsultatiivinen asema ja sille juridinen perusta Euroopan Unionin tasolla.

LIITTOKOKOUS MAALISKUUSSA

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton ylin päättävä elin, liittokokous, koostuu 12.3. Helsinkiin.

Liittokokous mm. hyväksyy liiton strategian "Osallisuus ja kestävä hyvinvointi" tulevalle kolmivuotiskaudelle ja valitsee liittovaltuuston. Valtuustoon valitaan puheenjohtaja, kolme varapuheenjohtajaa, 26 jäsentä ja näille henkilökohtaiset varajäsenet.

Liiton jäsenenä on vuoden 2003 alussa varsinaisina jäsenenä 106 valtakunnallista liittoja, viisi ammatillista yhdistystä ja 16 alueellista sosiaaliturvayhdistystä ja tukijäsenenä 132 kuntaa ja kolme muuta yhteisöä.

Liittokokouspaperit jäsenyhteisöille on lähetetty 10.1.2003.

Kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamis- MAHDOLLISUUKSIA LISÄTTÄVÄ

Tulevaan hallitusohjelmaan on vaikutettu myös yhteisillä kannanotoilla. Omassa esityksessään keskusliitto viittasi kolmen järjestön – Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry, Terveystien edistämisen keskus ry ja keskusliitto – yhteiseen kannanottoon, jossa nostettiin esiin kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, Raha-automaattiyhdistyksen tuottojen turvaaminen täysimääräisenä järjestöille ja pitkäaikaistyöttömien tilanteen parantaminen.

YTY:n, TEK:n ja keskusliiton tavoitteet tulevaan hallitusohjelmaan:

1 Hallitusohjelmakaudella lisätään kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia julkisen hallinnon päätöksenteossa sen eri tasoilla

Julkisessa hallinnossa kehitetään kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja luodaan tilaa kansalaisten oma-aloitteisuudelle ja vapaaehtoistoiminnalle. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen asiantuntemus ja työpanos otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen tavoite- ja toimintaohjelman valmistelussa ja toteuttamisessa. Varmistetaan, että kunnilla on mahdollisuus tarjota järjestöjen erityispalveluita kuntalaisten käyttöön. Turvataan sosiaali- ja terveysjärjestöjen yleishyödyllinen asema ja vapaaehtoistoiminnan kehittämismahdollisuudet.

Kansalaisjärjestöillä on tärkeä merkitys demokraattisen yhteiskunnan rakentajina ja kehittäjinä, ruohonjuuritason toimijoina. Niiden piirissä toteutuvat vertaisviestintä, vertaistuki, sosiaalinen auttaminen ja toiminta ihmiseltä ihmiselle. Kansalaisaktiivisuuden kautta syntyvällä sosiaalisella pääomalla on terveyttä, toimintakykyisyyttä ja sosiaalisuutta edistävä vaikutus. Kansalaisyhteiskunnan toimivuudella ja elävyydellä on itseisarvonsa, mutta samalla se tuottaa konkreettisia taloudellisia hyötyjä ehkäismissään ja vähentäessään sairauksia sekä sosiaalisia ongelmia sekä niihin kohdistuvaa palvelutarvetta. Kansanterveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet ja niiden kehittäminen ovat oleellisia.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt odottavat, että niille taataan hallitusohjelmassa tasavertaiseen kumppanuuteen perustuva

asema yhteistyössä julkisen hallinnon kanssa. Nykyistä selkeämmin hallitusohjelmaan tulee sisällyttää, että kolmannen sektorin vapaaehtoistoimintaan, järjestöjen tuottamaan sosiaaliseen tukeen ja paikallisten verkostojen kehittämiseen, ehkäisevään toimintaan sekä järjestöjen sosiaali- ja terveyspalvelujen ylläpitämiseen varmistetaan toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset.

2 Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö turvataan täysimääräisenä järjestöille

Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytössä palataan hallituskauden aikana käytäntöön, jonka mukaan Raha-automaattiyhdistyksen tuotto käytetään kokonaisuudessaan täysimääräisesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan järjestöjen vuosittain tekemien avustushakemusten pohjalta. Rahapelien yksinoikeuden säilyminen turvataan.

Raha-automaattiyhdistyksen toimintaa säätelee vuoden 2002 alussa voimaan tullut arpajaislaki. Sen mukaan RAY:n avustustoiminnan päämäärä on terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen yleishyödyllisten yhdistysten toimintaa ja hankkeita tukemalla. Raha-automaattiyhdistyksen avustuksien suuntaamisessa lähtökohtana ovat järjestöjen hakemuksissa esitettävät kansalaisten tarpeet ja järjestöjen kehittämishdotukset.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta jaettiin vuonna 2002 järjestöjen käyttöön 279,5 miljoonaa euroa, Valtiokonttorin kautta käytettäväksi 97,5 miljoonaa euroa ja jakamatta jätettiin 48,6 miljoonaa euroa. Taloudellisen laman aikana valtionhallinto vaati aloittamaan käytännön, että RAY:n tuottoa ei kokonaisuudessaan jaeta vuosittain järjestöjen käyttöön. Laman aikaista käytäntöä ei ole vielä kukaan purettu.

Jatketaan valtiovoimalla ja järjestöjen hyväksi, arpajaislakiin perustuvaa yhteistyötä RAY:n hallinnossa. Kehitetään kansalaisjärjestöjen ja valtiovarainministeriön vuorovaikutusta RAY:n tuoton käytön ongelmakohtien vähentämiseksi Kuule kansalaista -hankkeen avulla. Kansallisen edun mukaista on turvata pelimonopolien jatkuminen kansallisen lainsäädännön mukaisesti Suomessa.

3 Hallitusohjelmakaudella kehitetään pitkäaikaistyöttömien tilanteen parantamiseksi uusia työllistymisen vaihtoehtoja ja vahvistetaan sitä tukevia välittäviä rakenteita.

Huomattava osa pitkäaikaistyöttömistä tarvitsee työllistyäkseen yksilöllisesti suunniteltuja koulutusta ja kuntoutusta yhdistäviä tukimuotoja. Niitä kehitetään julkisten palveluiden ja järjestöjen yhteistyönä.

INSTITUUTIOT JA SOSIAALIPOLITIikka

Luovaan tuohon ja saatanalliseen myllyyn saa tutustua uudessa *Juho Saaren* toimittamassa julkaisussa *Instituutiot ja sosiaalipolitiikka*. Kokoomateoksessa arvioidaan mm. sitä, kuinka sosiaali- ja terveyspolitiikka sopeutui 1990-luvun Suomessa, minkälaista on luova tuho, milloin markkinat muodostavat saatanallisen myllyn, miten lainsäädännön rakenne vaikuttaa uudistusten ajoitukseen, kuinka instituutioilla kannustetaan, kuinka velkaongelmien tai kunta-valtiosuhteen pelisääntöjä hallitaan ja miten eurooppalainen hallintatapa on rakentunut. Kirjoittajina vaikuttava joukko asiantuntijoita.

Ilmestyy helmikuussa 2003. Hinta 20 euroa. Tilaukset kustantajalta Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitosta, puh. (09) 774 721, faksi (09) 738 123 tai sähköposti julkaisut@stkl.fi.

Sosiaaliasiamiestoiminnan alkuvaiheen arviointi

ROOLI JA TEHTÄVÄT MELKO SELKIYTYNEITÄ

Valtaosa sosiaaliasiamiehistä pitää asiamiesten roolia ja tehtäviä selkiytyneinä. Sosiaaliasiamies on asiakkaalle byrokratian tulkki; hän tiedottaa, neuvottelee ja sovittelee. Tuore tutkimus antaa viitteitä myös siitä, että monta ongelmakohtaa vältettäisiin, jos sosiaalitoimen asiakkaat saisivat enemmän henkilökohtaista palvelua.

Vuoden 2001 alussa voimaan tulleessa sosiaalihuollon asiakaslaissa määriteltiin sosiaaliasiamiehen tehtävä ja sen järjestämisvastuu kunnille. Stakes ja Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto arvioivat ja kuvaavat juuri ilmestyneessä tutkimuksessa sosiaaliasiamiestoimintaa sellaisena kuin se näyttäytyy parin ensimmäisen toimintavuoden perusteella.

Asiakasmäärien ja yhteydenottomäärien perusteella sosiaaliasiamiesjärjestelmälle näyttää olevan tarvetta. Huolimatta siitä, että sosiaaliasiamiesjärjestelmä on ollut käynnissä vain vähän aikaa, sillä on sosiaaliasiamiesten mukaan myönteistä vaikututusta sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen.

Resurssit ja puolueettomuus haasteena

Sosiaalihuollon asiakaslain mukaan sosiaaliasiamiehen tehtävänä on neuvoa asiakkaita asiakaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa. Hänen tulee avustaa asiakasta muistutuksen teossa. Lisäksi sosiaaliasiamiehen tulee tiedottaa asiakkaan oikeuksista ja toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Tämän lisäksi sosiaaliasiamiehen tulee seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja antaa niistä selvitys vuosittain kunnanhallitukselle.

Sosiaaliasiamiestoiminta on järjestetty kunnissa hyvin eri tavoin. Sosiaaliasiamiehen tehtävä saattaa olla liitetty johonkin virkaan, se voi olla päätoiminen virka, se voidaan toteuttaa yhdessä usean kunnan kanssa tai se voi olla ostopalvelu. Vain noin kymmenen prosenttia kaikista asiamiehistä on päätoimisia ja vajaassa 30 prosentissa kuntia on päätoiminen asiamies. Sivutoimisesti asiamiehen tehtävää hoidetaan joissain tapauksissa jopa yli 50 000 asukkaan kunnissa. Lisäksi osa asiamiehistä hoitaa sivutoimisesti

useammankin kunnan kokoisia toimialueita.

Toiminnassa näyttäytyy monentyyppisiä resurssiongelmiä: väestöpohjaltaan isossa kunnassa on vain yksi sosiaaliasiamies, useiden kuntien muodostamat toiminta-alueet ovat laajoja ja sosiaaliasiamies etäällä, pienten kuntien sosiaaliasiamies on sivutoiminen eikä monissa tapauksissa tehtävään käytettävää aikaa ole sovittu. Päätoimisen asiamiehen viran perustaminen tai palvelun hankinta päätoimisesti tehtävää hoitavalta asiamieheltä edellyttäneen kuitenkin riittävän suurta väestöpohjaa ja kuntien välistä yhteistyötä tai vaihtoehtoisesti huomattavaa taloudellista lisäpanostusta pieneltä kunnalta. Päätoimisuuskään ei sinänsä takaa riittäviä resursseja isoissa kunnissa.

Ammattitaidon ja osaamisen kehittämisen kannalta sivutoimista asiamiestä parempi ratkaisu saattaisi olla palvelujen hankkiminen päätoimiselta asiamieheltä, vaikka asiamies ei olisi fyysisesti yhtä lähellä kuin kunnan oma sivutoiminen asiamies. Nyt joillakin paikkakunnilla sosiaaliasiamiehen tehtävä on annettu hoidettavaksi muun viran ohella, vaikka työtä perusvirassakin on liikaa.

Sosiaaliasiamies toimii useimmiten kunnan sosiaalitoimessa. Tämä ei ole paras ratkaisu työtehtävän riippumattoman ja puolueettoman hoitamisen kannalta. Erityisen ongelmallista on, jos asiamiehet työskentelevät tehtävissä, joissa he voivat joutua päättämään asiakkaiden eduista ja

oikeuksista. Vajaa viidennes sosiaaliasiamiehistä työskentelee sosiaalitoimessa tehtävissä, joissa he päättävät tai voivat joutua päättämään asiakasta koskevista etuuksista, eduista tai oikeuksista. Sosiaaliasiamiesten riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen olisikin kiinnitettävä huomiota jo sosiaaliasiamiehen tehtävää järjestettäessä.

Parhaat valmiudet sosiaaliasiamiehen tehtävän hoitamiseen ovat ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneilla sosiaaliasiamiehillä ja erityisesti niillä asiamiehillä, joiden tutkintoon sisältyy sosiaalityön pätevyys. Samoin myös sosiaalityöhön liittyvä työkokemus on eduksi sosiaaliasiamiehen tehtävien hoitamisessa. Sosiaaliasiamiehet korostavat vuorovaikutustaitojen tärkeyttä sosiaalilainsäädännön ja palvelujärjestelmän tuntemisen ohella.

Asiamiesten tiedolliset ja taidolliset valmiudet eivät kaikin osin vastaa asiakaslain esitöissä esitettyjä kompetenssivaatimuksia. Mikäli asiamiehen perehtyneisyydelle ja ammattitaidolle asetetaan kriteeriksi vähintään melko hyvä osaaminen, tarkoittaa se esimerkiksi sosiaalihuollon oikeusturvakysymyksiin liittyvän ammattitaidon kehittämisen lisäkoulutustarvetta yli 60 prosentille asiamiehistä. Sosiaaliasiamiesten tähän mennessä saamaa lisä- ja täydennyskoulutusta ei voida pitää määrällisesti ja sisällöllisesti riittävänä.

Ydintehtävät hahmottuneet yhtenäisesti

Sosiaaliasiamiesten ydintehtävät näyttävät hahmottuneen varsin yhtenäisesti: niitä ovat tiedotus, neuvonta ja sovittelu. Myös viranomaisyhteistyö on keskeinen tehtävä. Erilaisissa järjestämistavoissa ja todennäköisesti henkilönkin mukaan tehtävän kokonaisuus muodostuu ja painottuu hieman eri tavoin. Tehtävä edellyttää monenlaista asiantuntemusta: lainsäädännön ja oikeuskäytännön tuntemusta, sosiaalityön tuntemusta ja ymmärrystä, sekä vuorovaikutus- ja sovitteletaitoja.

Myös rajanvetoa on tehty eri suuntiin, muun muassa oikeudellisen käsit-

Sosiaaliasiamiestoiminnalla on jo nyt ollut myönteistä vaikutusta sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen

Asiakas haluaisi tavata sosiaalityöntekijän ja perustella tilannettaan

telyn suuntaan. Useassa selvityksessä todetaan, ettei sosiaaliasiamies toimi oikeudenkäyntiavustajana, vaan tällaisen tarpeessa oleva henkilö ohjataan yleisen oikeusavun piiriin. Rajaa on vedetty myös sosiaalityön suuntaan.

Aktiivinen tiedottaminen on osa sosiaaliasiamiesten tehtävää. Jotkut sosiaaliasiamiehet ovat havainneet, että sosiaalityön paineet ovat johtaneet siihen, että sosiaalihuollon tiedottamista on siirtynyt sosiaaliasiamiehelle. Tässä rajan tulisi olla kuitenkin selkeä. Sosiaaliasiamies ei ole myöskään muutoksenhakuelin: hän ei voi muuttaa sosiaalitoimissa tehtyjä päätöksiä.

On myös mahdollista, että yhteydenotto sosiaaliasiamieheen korvaa vaikeutta tai jopa mahdottomuutta saada yhteys sosiaalityöntekijään. Sosiaaliasiamiehen tulisi tässäkin suhteessa tuoda esiin havaitsemiaan puutteita. Jotkut sosiaaliasiamiehet näkevät toimintansa sosiaalihuollon laadunhallintana. Näin sosiaaliasiamiestoiminta on luonteva osa sosiaalihuollon kokonaisuutta.

Sosiaaliasiamiesten arvioiden mukaan sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksien toteutuminen on yleisesti ottaen parantunut jonkin verran sosiaaliasiamiestoiminnan käynnistämisen jälkeen. Oikeuksien toteutuminen on parantunut mainittavimmin sosiaalihuoltoon liittyvän tiedotuksen ja toimeentulotuen osalta. Oikeuksien toteutuminen on parantunut jonkin verran myös lastensuojelussa ja omaishoidon tuessa. Oikeuksien toteutumisen parantuminen on selkeintä niillä sosiaalihuollon alueilla, joilla asiakkaat ovat olleet aktiivisia sosiaaliasiamiehen suuntaan. Kyse on osittain myös volyymitaan suurista sosiaalihuollon alueista, kuten toimeentulotuesta, vanhusten palveluista tai lastensuojelusta.

Sosiaaliasiamiesten mukaan heikoimmin toteutuvat päihdehuollon palvelut ja lapsiperheiden kotipalvelut. Päihdehuollon palveluihin liittyviä yhteydenottoja asiamiehiin on tullut varsin vähän, vaikka tällä alueella arviot asiakkaiden oikeuksien toteutumisesta ovat kriittisimmät. Tämä selittyy ainakin osittain päihdehuollon asiakaskunnan heikoilla lähtökohdilla vaatia parannusta palveluihinsa. Lapsiperheiden kotipalvelut

on karsittu kunnissa minimiin, eivätkä perheet niitä enää usein pyydäkään.

Parhaiten asiakkaiden oikeudet toteutuvat asiamiesten arvion mukaan lasten päivähoitopalveluissa ja esiopetuksessa.

Sosiaaliasiamiesten näkemyksen mukaan sosiaalihuollon asiakaslaki on pääosin onnistunut ja parantaa asiakkaan asemaa. Vajaa kolmannes ei vielä osannut arvioida lain onnistuneisuutta ja sen vaikutusta asiakkaan asemaan. Lain ja sosiaaliasiamiestoiminnan verraten lyhyeltä ajalta olevista kokemuksista huolimatta sosiaaliasiamiehille näyttää muotoutuneen jo melko selkeä rooli osana sosiaalipalveluja. Kaksi kolmesta sosiaaliasiamiehestä pitää asiamiesten roolia ja tehtäviä selkiytyneinä. Noin neljännes asiamiehistä katsoo roolin ja tehtävien olevan vielä osin selkiytymättömiä.

Asiamiesten arvioiden mukaan keskeisin syy palvelujen toteutumattomuuteen on kunnan määrärahojen ja henkilöstön puuttuminen. Sosiaaliasiamiehille näytettyvät täyttämättömien sosiaalityöntekijöiden vakanssien seuraukset ja niiden aiheuttamat ongelmat: työntekijät yrittävät selvittää työtaakasta ja heitä on vaikea tavoittaa, kuten myös ongelmat sosiaalityöntekijöiden puhelinajoissa.

Asiakkaat kaipaavat henkilökohtaista palvelua

Sosiaaliasiamiehelle näytettyvät asiakkaiden monet arjen selviytymisongelmat sekä palvelujen tilanne: oikeus palveluihin, palvelujen saamisen ongelmat, yleinen sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen resurssitilanne, tarpeiden ja resurssien

Erityisesti toimeentulotukeen liittyvissä asioissa on tarvittu sosiaaliasiamiehen apua

pulmallinen suhde, työntekijöiden vaihtuvuus ja tavoitettavuus, lain tulkinnan erot ja se paha mieli, mikä asiakkaille saamastaan huonosta kohtelusta syntyy. Myös kuntien ja alueiden palveluvalikoiden vaihtoehdot ja niiden puute näkyvät sosiaaliasiamiesten työssä.

Määrällisen tarkastelun perusteella erityisesti toimeentulotukeen liittyvissä asioissa on tarvittu sosiaaliasiamiehen apua. Samoin myös vammaispalveluihin,

lastensuojeluun ja vanhusten palveluihin liittyen on tarvittu usein asiamiehen apua.

Toimeentulotuen käsittely, toimeentulotuen asiakkaiden asema ja tätä kautta myös sosiaalityöntekijöiden asema ja mahdollisuudet tehdä työtä asiakaslain edellyttämällä tavalla kaipaavat kehittämistä, selvittämistä ja arviointia. Toimeentulotuesta vastaava sosiaalityöntekijän tapaamismahdollisuuksien lisäämistä ehdotettiin useissa kunnanhallituksille annetuissa selvityksissä, jotta asiakkaiden tilanne tulisi perusteellisemmin esille ja ettei ”sosiaaliasiamiehen tarvitse selkokielellä kirjallisia päätöksiä selittää”.

Asumiskulujen ja toimeentulotuen suhteen uusi harkintatarve oli laajasti esillä toiminnan kehittämisehdotuksissa. Harkinnanvaraisen tuen vähäinen käyttö näyttäytyi sosiaaliasiamiehelle asiakkaiden kautta, samoin kuin laskelmien vaikeaselkoisuus. Useat sosiaaliasiamiehet katsoivat, ettei toimeentulotukilakiin sisältyvä asumisen omavastuuosuus ole saavuttanut sille asetettuja tavoitteita, vaan heikentänyt huonoimmassa asemassa olevien henkilöiden tilannetta.

Vanhusasiakkaiden turvattomuus ja palvelujen huono koordinointi näkyivät yhteydenotoissa. Vanhusasiakkaat ottivat yhteyttä, kun eivät saaneet mielestään itselleen sopivaa palvelua oikeaan aikaan.

Lastensuojelutyön osalta painotettiin varhaisen puuttumisen menetelmien kehittämistä. Lastensuojelutyöhön kaivattiin myös kokonaisvaltaisempaa ja suunnitelmallisempaa otetta. Myös vammaisten palvelujen ja tukitoimien karsoittamisessa on niin ikään kehitettävää.

Asiakkaat kokevat, ettei kirjallinen haku- ja päätös menettely ota huomioon asiakkaan kokonaistilannetta vaan tehdään ”mekaaninen päätös jonkun kaavan mukaan.” Asiakas haluaisi tavata sosiaalityöntekijän ja perustella tilannettaan. Päätösten teon ja muutoksenhaun nopeuttamiseen kiinnitettiin niin ikään huomiota.

Asiakkaiden on vaikea ymmärtää kirjallisia päätöksiä. Luvattoman usein tulee esille sosiaalitoimen päätösten epäselvyys asiakkaiden näkökulmasta. Se mikä on selvää viranhaltijalle ei ole sitä asiakkaalle, todetaan eräissä selvityksissä. Sosiaaliasiamies toimii tällaisissa tilanteissa ikään kuin byrokratian tulkina viranomaiselta asiakkaaseen päin eli kääntää selkokielelle hallintokieltä ja ohjaa tarvittaessa muutoksenhakuun. Päätösten oikeellisuuteen ja parempaan

informoivuuteen on jatkossakin syytä kiinnittää huomiota.

On syytä tarkistaa, miten asiakaslähtöisen sosiaalityön vastaanotto- ja toimintaprosessi toteutuu perustason sosiaalityössä ja mitä toimenpiteitä ja resursseja sen kehittämiseksi tarvitaan. Samaa tarkastelua edellyttää oikaisuvaatimusten käsittely.

Sosiaaliamiesten kehittämisehdotukset liittyivät myös asiakkaiden kohteluun. Asiakkaalla on oikeus odottaa ammatillista, ystävällistä ja asiallista suhtautumista sekä asian sujuvaa käsittelyprosessia. Sosiaaliamiehet muistuttivat selvityksissään asiakaslain 4 §:stä, jonka mukaan asiakkaalla on oikeus saada laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Tämän he eivät nähneet kaikissa tilanteissa toteutuvan. Yhteydenotoissa näkyi usein asiakkaan syvä loukkaantumisen tunne sosiaalitoimissa saadusta kohtelusta.

Sosiaaliamiehen näkökulmasta kehitettävää löytyy mm. asiakkaalle myönteisimmän ratkaisun valitsemisessa sellaisissa tilanteissa, joissa on valinnan vaihtoehtoja. Sosiaaliamiehet näkivät valitettavasti myös holhoavaa ja kontrolloivaa toimintakulttuuria, josta olisi syytä päästä kohti suunnitelmallista työskentelyä ja voimavaraistavaa työotetta sekä asiakkaan tukemista.

Aki Siltaniemi

Tutkija

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

Haverinen, Riitta & Siltaniemi, Aki & Andersson, Sirpa & Kemppainen, Erkki & Londén, Pia & Maaniittu, Maisa: Sosiaaliamiestoiminta käynnistyi - alkuvaiheen arviointi. Stakes ja Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2003. Julkaisu on maksuton ja se ilmestyy helmikuun alkupuolella.

Laki sosiaalisesta luototuksesta astui voimaan 1.1.2003. Sosiaalinen luototus on kunnalle laissa säädetty vapaaehtoinen tehtävä. Luototuksen järjestämistä varten kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia on vuonna 2003 korotettu yhteensä 433 000 euroa. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisee aiheesta oppaan, joka on tarkoitettu lähettää kuntiin kevään aikana.

Ks. myös www.stm.fi - lakimuutoksia

SOSIAALINEN YRITYS *hakee muotoaan*

Sosiaalisen yritystoiminnan edistämistä kaivataan ajantasaista lainsäädäntöä. Toiminnan ja sen sijoittumisen selkiyttämistä kiirehtivät etenkin sosiaalista työllistämistä harjoittavat yritykset ja yhteisöt. Valmistelua lakiehdotusta ei kuitenkaan ilmeisesti saada nykyisen eduskunnan aikana käsittelyyn.

Sosiaalisen yritystoiminnan edistämisestä on tekeillä lakiehdotus, joka perustuu pääosiltaan kauppa- ja teollisuusministeriön alaisena toimineen työryhmän esitykseen. Työryhmän esitys oli kompromissi, jota on myös arvosteltu liiasta varovaisuudesta.

- Halusimme kuitenkin tehdä ehdotuksen, jolla on läpimenon mahdollisuus, sanoi työryhmän puheenjohtajana toiminut *Raimo Harjunen* Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksesta. Harjunen epäili, että esimerkiksi uusia, kohdennettuja yritystukia sisältävä esitys ei olisi lopullisena lakiehdotuksena mennyt läpi. On hankalaa räätälöidä sellaisia yritystukia, jotka palvelevat vain joitain yritysryhmiä. Ilman tukia kilpailevat yrittäjät olisivat epäilemättä tunteneet itsensä syrjityiksi.

- Sosiaalisille yrityksille räätälöitiin ehdotuksessa tiettyjä etuuksia, jotka kompensoivat tuottavuuskuilua, joka sosiaalisille yrityksille aiheutuu. Tämä tarkoittaisi muun muassa vapautuksia sosiaaliturvamaksuista, mutta uusia yritystukia ei kehitelty. Hallinnollisesti sosiaalisia yrityksiä varten suunnitellut helpotukset ovat konstikkaita toteuttaa, Harjunen totesi.

Työryhmä myös valitsi omaan esitykseensä suppeamman määritelmän kohderyhmänä olevista vajaakuntoisista. Joidenkin tiedotusvälineissä esitettyjen tietojen mukaan lakiehdotukseen olisi kuitenkin tulossa laajempi määritelmä, joka käsittää myös esimerkiksi maahanmuuttajat ja pitkäaikaistyöttömät.

- Kohderyhmän suppeammalla määrittelyllä sosiaaliset yritykset olisivat todennäköisesti sijoittuneet lähemmäksi työkeskuksia, joista jokin osa olisi esimerkiksi yhtiöitetty itsenäiseksi yksiköksi. Laajempi rajaus, joka mielestäni on parempi lähestymistapa, saa ehkä aikaan useammanlaisia yrityksiä, Harjunen arvioi.

- Pääasia nyt tällä hetkellä on kuitenkin se, että sosiaalisten yritysten kehittäminen saataisiin liikahtamaan eteenpäin, Harjunen sanoi.

**Ei työkeskuksiin,
ei vielä vapaille markkinoille**

Sosiaalisen yrityksen mallin kehittämisen taustalla ovat myös muun muassa tarve nykyistä pidempiin työllistämiskausiin sekä uuden teknologian saaminen mahdollisimman laajasti käyttöön. Toiminnalta on puuttunut kokoava lainsäädäntö ja selkeä malli.

- Tavoitteena oli muun muassa sosiaalisten yritysten virallinen määrittelyminen. Sosiaalisille yrityksille on tärkeää, että ne tunnistetaan nimenomaan yrityksiksi; sekä oman identiteetin että imagon ja markkinoilla toimimisen helpottamiseksi, Harjunen sanoi.

Tarkoituksena on myös tehostaa yritysneuvonnan palveluita siten, että ne saavuttavat sosiaaliset yritykset paremmin. Tämän tuen tarjoaminen lankeaa lähes luonnostaan TE-keskuksille.

Sosiaalisten yritysten rinnalta eivät poistu muut kuntoutuksen muodot. - Sosiaalisten yritysten tarjoama työllistymismuoto sopii erityisesti henkilöille, jotka tavallaan ovat liian hyväkuntoisia työkeskuksiin, mutta eivät ihan pärjää vapailta työmarkkinoilla, Harjunen sanoi.

Vajaakuntoisten ryhmä, jota sosiaaliset yritykset voisivat hyödyttää, käsittää

ison joukon ihmisiä.

- Sosiaalisen perustein työllistä-
vistä suurin osa on tällä hetkellä
työkeskuksia. Varsinaisia sosiaalisia
yrityksiä ei tällä hetkellä ole monta
kappaletta, Harjunen kertoi.

- Sosiaalisten yritysten toimialoiksi
sopisivat erityisen hyvin monet
kierrätyksen alat, kuten myös esi-
merkiksi metalliteollisuuden alihan-
kintatoimet, pesulat ja niin edelleen,
Harjunen arvioi.

Lakia valmistellaan

Laki sosiaalisen yritystoiminnan
kehittämisestä ei todennäköisesti
ehdi enää tämän eduskunnan käsi-
teltäväksi.

- Ensimmäinen luonnos on valmis-
teilla, mutta esimerkiksi kuulemisia
ei vielä ole järjestetty, kertoi neu-
votteleva virkamies Pirjo Harjunen-
Rosenholm työministeriöstä.

Vauhtia hidastaa osaltaan se, että
monet tahot ovat ilmoittaneet ha-
luavansa olla kuultavina valmistelun
yhteydessä. Lisäksi eduskunnalla on
lakiehdotuksia ruuhkaksi asti ennen
vaaleja.

- (Lakiin tulevat) asiat mahdollistaa
kuitenkin jo nykyinen lainsäädäntö,
Harjunen-Rosenholm totesi.

Laki tuottaisi Harjunen-
Rosenholmin mielestä sen, että
sosiaalisten yritysten asema koros-
tuisi myönteisesti, samaan tapaan
kuin naisyrityksien kohdalla on
tapahtunut.

Johanna Koskinen

*Sosiaaliset yritykset sijoittuvat
jonnekin työkeskusten ja vapailla
markkinoilla toimivien yritysten
välimaastoon. Ne tarjoavat ja-
lansijan työelämän ovenrakoon
työmarkkinoilla epäedullisessa
asemassa oleville. Ne sekä to-
teuttavat sosiaalista tavoitetta
että toimivat markkinaorientoi-
tuneesti yrityksinä. Sosiaalisten
yritysten ansiosta saadaan myös
talouselämään niiden henkilöiden
työpanos, jotka eivät menesty
vapailla eli ns. kovan rahan mark-
kinoilla, ainakaan ilman joitain
tukevia rakenteita.*

Sosiaaliset yritykset tuovat MONIPUOLISUUTTA TYÖLLISTÄMISEEN

Vaikeasti työllistyvät ovat suuri ja epäyhtenäinen ryhmä. Joilta-
kin ovat ammatilliset valmiudet vanhentuneet, joidenkin am-
matti on markkinoilta kokonaan kadonnut. Sosiaaliset yritykset
voivat työllistää pysyvästi osan näistä ihmisistä. Sosiaaliset
yritykset ja niitä tukevat toimenpiteet on määriteltävä uudessa
laissa riittävän väljästi ja laajasti.

Työelämässä suoriutumisen kvalifikaatiot
ovat jatkuvasti kohonneet. Ammatillisten
tutkintojen antama pätevyys ei ole enää
aikoihin riittänyt. Työntekijöiltä edelly-
tetään monipuolisia sosiaalisia taitoja,
ammattialueensa kokonaisnäkemystä,
oma-aloitteisuutta ja kykyä itsenäiseen
päätöksentekoon, innovatiivisuutta ja
ennen muuta valmiutta omaehtoisesti
seurata alansa teknistä ja tiedollista ke-
hittymistä sekä itse- ja täydennysopis-
kelua.

Richard Sennettin (Työn uusi järjes-
tys, Vastapaino2002) mukaan työnteki-
jöiden on oltava monipuolisia ja muun-
tautumiskykyisiä, avoimia muutoksille,
riskinottokykyisiä, riippumattomia viral-
lisista säädöksistä ja muodollisuuksista.
On ajateltu, että byrokratiaa purkamalla
ja riskinottoa korostamalla joustavuus
antaa ihmisille enemmän vapautta muo-
vata omaa työtään ja elämäänsä. Todelli-
suus on kuitenkin usein osoittanut, että
entisen säädösohjauksen sijaan on tullut
uusia valvontamekanismeja, joita työnteki-
jöiden on entistä vaikeampi ymmärtää.
Arkikokemus on sitä paitsi työntekijöille
osoittanut, että joustavuus on tosiasiassa
merkinnyt patkätöiden lisääntymistä.

On sanottu, että kvalifikaatioiden
kohoaminen johtaa väistämättä siihen,
että osa kansalaisista syrjäytyy pysyvästi
työmarkkinoilta. Näin näyttääkin
tapahtuneen. Mutta syrjäytyminen ei
kulje pelkästään ihmisten ja sosiaaliryh-
mien välillä, vaan syrjäytyminen "leikkaa
yksilöiden läpi". Työ on tullut osaksi
ihmisten vapaa-aikaa. Työntekijöiden
on nykypäivänä pakko käyttää vapaa-
aikaansa esimerkiksi työn edellyttämän
osaamisen täydentämiseen. Monissa
selvityksissä on osoitettu, että palkatta
ylitöitä tekevien lukumäärä on jatkuvas-
sa nousussa.

Kaikki eivät kestä työn määrällisestä
ja psyykkisestä paineesta syntyneitä
kuormitusta. Työkyvyn ylläpitämiseen
tähtäävän kuntoutuksen järjestämisek-
si toteutetut toimenpiteet eivät näytä
riittävän. Osa tippuu työelämän ulko-
puolelle.

Riittävästi selvityksiä ei ole tehty siitä,
että osa jättäytyy omaehtoisesti palk-
katyön ulkopuolelle. Ennakoin niiden
ihmisten osuuden työikäisestä väestöstä
kasvavan, jotka mieluummin kiristävät
henkilökohtaista taloudellista liikku-
matilaansa ja keskittyvät itsensä kaikin-
puoliseen kehittämiseen tai pelkästään
oman mielihyvänsä tuottamiseen, kuin
ovat palkkatyössä. Osa näistä, sanoisin-
ko filosofisesti elämänsä suhtautuvista
ihmisistä, näyttäisi silti olevan valmiita
antamaan toiminnallisen osuutensa yh-
teiskunnan ja toisten ihmisten hyväksi.
Kykenemmekö organisoimaan heidän
toimintapanoksensa yhteisöjen hyväksi?

Tietotaidon korostuminen hyvästä ja pahasta

Vielä parikymmentä vuotta sitten vam-
maiset ja vajaakuntoiset muodostivat
vaikeasti työllistyvän ryhmän. Vammat-
tomien työttömyys oli nykypäivään ver-
rattuna vähäistä. Nyt kun vammaisten
koulutustaso on kohonnut ja kuntou-
tusmenetelmät parantuneet, ei ainakaan
fyysinen vamma sinänsä merkitse enää
työkyvyttömyyttä. Kun työt perustuvat
tietotaitoon, informaation käsittelyyn,
korkeaan ammatilliseen osaamiseen ja
erikoistumiseen, ei ole aikaisemmalla
tavalla väliä toimivatko esimerkiksi jalat
tai näkevätkö silmät.

Toisaalta taas vajaakuntoisten, joi-
den osaamisalue on käsien taidoissa tai
pelkästään fyysisessä suorittamisessa, on

nykypäivänä vaikea löytää soveltuvia töitä. Etenkin mikäli mittapuuna käytetään hyvinvointivaltion erästä tärkeää kriteeriä: palkkatyöllä tulee tulla kohtuullisesti toimeen.

Nyt vaikeasti työllistettävät muodostavat epähomogeenisen ja suuren ryhmän: pitkään työmarkkinoiden ulkopuolella olleista ihmisistä, joiden ammattitaito on vanhentunut tai ammatti on kokonaan kadonnut (esimerkiksi radioiden ja videoiden korjaajat), maahanmuuttajista, vajaakuntoisista ja niin edelleen. Heidän työllistämiseen ei näytä riittävän pelkkä ammatillinen koulutus tai kursitus. Tarvitaan kokonaisvaltaisempia menetelmiä kvalifikaatioiden hankkimiseksi. Sosiaalisten yritysten käyttämät menetelmät voisivat olla ainakin eräs keino toteuttaa tarvittavat työkokeilut, ammatillinen kuntoutus, työharjoittelu, palkkatyö ja myös työntekijöiden avittaminen tarvittaessa ns. avoimille työmarkkinoille. Sosiaalisten yritysten vahvuus näyttäytyy myös siinä, että ne voivat työllistää pysyvästi. Kaikki eivät todellakaan haikaile ns. avoimille markkinoille kilpailemaan toisten kanssa. Kaikki eivät siihen pystykään.

Jussi Särkelä on Invalidiliiton Työkeskuksen johtaja.

Menneisyydestä opiksi

Tuskin kukaan olisi viisikymmentä tai edes kaksikymmentä vuotta sitten ennakoanut, että vammaisten työllistämisen kokemuksista on laajemminkin hyötyä 2000-luvulle tultaessa. Tuolloin (suoja)työkeskukset, kuten sosiaalisia yrityksiä tuolloin kutsuttiin ja vastaavat työllistämisen menetelmät nähtiin lähinnä yhteiskuntaa taloudellisesti rasittavina huollollisina toimenpiteinä.

Vammaisia työllistäviä yrityksiä ja työkeskuksia perustettiin eri nimikkeillä heti sodan jälkeen. Pääosin olivat järjestöt tuolloisten sosiaalisten yritysten perustajina, osaksi niistä tehtiin myös osakeyhtiömuotoisia. Myös yksittäiset kunnat olivat perustamassa työkeskuksia. Taloudelliset kokemukset eivät aina olleet myönteisiä, vaikka toimijat monissa tapauksissa olivatkin huomattavan innostuneita. Järjestöjen rahkeet eivät aina riittäneet; yhteiskunnan niille osoittama taloudellinen tuki osoittautui riittämättömäksi.

Muun muassa Invalidiliiton ja sen jäsenyhdistysten perustamat kivihiomo, kellojen huoltoyritys, silkkipaino ja ompelimo ajautuivat taloudelliseen kannattamattomuuteen. Tuon aikaisten sosiaalisten yritysten ja niissä mukana olevien toimijoiden kokemusta ei ole riittävästi analysoitu. Ensimmäinen alan historiakirjakin on vasta tekeillä. Tiedetään kuitenkin, että tuon aikaisten yritysten keskeinen pulma oli yhteiskunnan tuen puuttuminen, jotta ne olisivat voineet riittävästi niveltä yritysmailman toimintaympäristöön. Ei ollut resursseja rekrytoida riittävästi ammattitaitoisia liiketoiminnan johtajia ja työnjohtajia. Sosiaaliset yritykset joutuivat liian heikoista lähtökohdista kilpailemaan avoimilla markkinoilla toisten yritysten kanssa. Toivottavasti niin ei tarvitse käydä tulevaisuudessa.

Suuri haaste lainsäädännölle

Järjestöt ja kunnat ovat viime vuosina vastanneet vaikeasti työllistettävien synnyttämään haasteeseen. 1990-luvun puolivälissä keskeiset vammaisjärjestöt perustivat Vajaakuntoisten työllistämisen edistämissäätiön, VATESin, johon keskitettiin alan osaamista. Järjestöjen ja kuntien toimesta sekä niiden yhteistyönä

on syntynyt uusia sosiaalisia yrityksiä.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä työryhmä on valmistellut sosiaalisten yritysten määrittelyä lailla. Työministeriössä valmistellaan työryhmän esityksen pohjalta lakiehdotusta. Työhallinnon, sosiaalitoimen, Kansaneläkelaitoksen ja vakuutuslaitosten, mutta ennen kaikkea koko yhteiskunnan kannalta ei suinkaan ole yhdentekevää millaisen sisällön laki tulee saamaan. Kaikkien intresseissä on saada kehitettyä ja laajennettua järjestelmää, joka kykenee vastaamaan vaikeasti työllistettävien työllistämisen tarpeisiin. Pidän tärkeänä, että lain valmistelun prosessissa toteutetaan mahdollisimman laaja kuulemis- ja lausuntokierros.

Riittävästi selvityksiä ei ole tehty siitä, että osa jättäytyy omaehtoisesti palkkatyön ulkopuolelle.

Toiminnasta kohonnut kokemus osoittaa sosiaalisten yritysten keskeiset pulmat. Ne liittyvät mm. yritystukien puuttumiseen, heikkoihin mahdollisuuksiin laite- ja koneinvestoinneissa, tuote- ja markkinoinnin kehittämisenovaatioiden riittämättömyyteen. Myös työvoimakustannukset muodostavat eräissä tilanteissa vaikeasti ylitettävän pullonkaulan. Pitkät sairauslomien ja myös eläkekustannukset suurissa työyksiköissä aiheuttavat vaikeita taloudellisia ongelmia. Myös yritysvoton verotusta tulee tarkastella sosiaalisten yritysten kohdalla erikseen.

Säädettävän lain tulee lisäksi olla määrittelyltään riittävän väljä, jotta se mahdollistaisi uusien työ- ja toimintatapojen kehittämisen. Eräänä tärkeänä ulottuvuutena näkisin mahdollisuuden, että sosiaaliset yritykset voisivat sijoittua ns. normaalien yritysten "sisään" siten että sosiaaliset yritykset vastaisivat osasta ns. normaalien yritysten toiminnasta, mutta kantaisivat yhteiskunnan tuella vastuun työntekijöiden kuntouttavista toimenpiteistä sekä mahdollisesti myös työvoima- ja eläkevastuista.

Jussi Särkelä
Jussi.sarkela@invalidiliitto.fi

Yhteiskuntatieteiden tohtori ja sosiaalneuvos Elli Aaltonen valmisteli vuoden 2002 aikana ulkoasiainministeriölle sosiaali- ja terveydenhuollon lähialueyhteistyön seuraavien vuosien toimintasuunnitelman.

Lähialueyhteistyöllä kestäväan kehitykseen MOLEMMIN PUOLIN RAJAA

Sosiaali- ja terveydenhuollon lähialueyhteistyön seuraavassa toimintasuunnitelmassa keskitytään lasten, nuorten ja lapsiperheiden tilanteen kohentamiseen. Euroopan unionin yhteistyön lisäksi myös kahdenvälistä yhteistyötä Venäjän kanssa tarvitaan edelleen.

vien haitallisten ilmiöiden torjunnan. Tällaisia, myös suomalaista elämänmeno-ua uhkaavia tekijöitä, ovat erityisesti huumeiden käytön ja vaarallisten tartuntatautiin lisääntyminen. Kun kyse on omista kansallisista varoista, niin silloin voi olla tietystä määrin olla itsekäs. Toisaalta ei ole mielekästä tehdä mitään sellaista, mikä ei edistä sikäläisen yhteiskunnan tilannetta tai mihin se ei ole sitoutunut.

YK-järjestöt esittävät uudessa yhteisessä maa-analysissään kuusi tekijää, joissa tapahtuva edistys on kriittisintä koko Venäjän kehitykselle: köyhyys, työttömyys, koulutustaso, terveydentila, ympäristön tila sekä alhainen työn tuottavuus ja teknologia.

Väestön terveyden huono tila on Venäjällä edelleen vakava haaste, vaikka näyttääkin siltä, että pahin vaihe on ylitetty. Elinajanodote on edelleen alhainen ja erityisesti miesten varhaiskuolleisuus elintapasairauksiin, tapaturmiin ja väkivaltaan on ongelma. Elintapojen muutoksilla voidaan sairastumisriskiä vähentää merkittävästi, ainakin nuorten sukupolvien kohdalla. Tupakoinnin ja runsaan alkoholin käytön vähentämiseen ja terveempiin ravintotottumuksiin vaikuttamalla on mahdollista pienentää Venäjän työikäisen väestön katoa.

Äitiys- ja lapsikuolleisuus on edelleen korkea. Lasten fyysiset ja psyykkiset ongelmat yhdistyneinä perheiden heikkoon taloudelliseen asemaan näkyvät katulasten määrän kasvuna. Katulapsia on kaikilla lähialueilla, yhteensä arviolta 20 000. Katulasten todellista määrää on vaikea sanoa; osa heistä asuu osan ajasta kotona, osa pysyvästi kaduilla. Lastensuojelulaitoksia ja sairaaloita on

perustettu lisää, mutta lastensuojelun avohuollon ja sosiaalityön kehittäminen on vielä alussa.

Jo voitetuksi luultu tuberkuloosi on uudelleen yleistynyt. Tuberkuloosi leviää erityisesti syrjäytyneiden ja vähäosaisten parissa. Tuberkuloosin torjunta edellyttää myös sosiaalipoliittisia toimia köyhyyden ja huono-osaisuuden helpottamiseksi, sosiaalityötä perheiden tukemiseksi sekä yhteiskunnan oikeusjärjestelmän muutoksia.

Vuoden 2001 loppuun mennessä tilastojen mukaan 173 000 henkilöä oli saanut Venäjällä hiv-tartunnan. Todellisen määrän arvioidaan olevan

tuohon lukuun nähden moninkertainen – pelkästään Suomen lähialueilla arvioidaan todellisuudessa olevan lähes 100 000 tartunnan saanutta. Hiv-tartuntojen ja aidsin vastaisella taistelulla on myös taloudellinen ulottuvuutensa.

Maailmanpankissa arvioidaan, että viiden vuoden kuluttua 3 - 4,5 miljoonaa venäläistä on saanut hiv-tartunnan. Se vaikuttaisi jo maan vetovoimaan taloudellisenä sijoituskohteena.

Merkittävä ongelma on myös nuorten lisääntynyt huumeiden käyttö, joka myös osaltaan pahentaa hiv-epidemiaa. Yksin Pietarin kaupungissa säännöllisesti huumeita käyttäviä on rekisteröity 200 000. Vajaassa kymmenessä vuodessa huumeiden käyttö on kaksikymmenkertastunut. Huumeilla puolestaan on yhteys sosiaalisiin ongelmiin. Köyhyyden vuoksi nuoret hakeutuvat koulutuksen sijasta työhön, kouluttamattomuus taas aiheuttaa syrjäytymistä, joka puolestaan lisää alkoholin ja huumeiden käyttöä sekä rikollisuutta. Pääasiallinen hiv-tartunnan lähde ovat olleet huumeiden-

Suomella on merkittävä asema suhteessa Venäjään jo pelkästään pitkän yhteisen rajan vuoksi. Viron, Latvian ja Liettuan tulo Euroopan unionin jäseniksi korostaa entisestään unionin Venäjä-yhteistyötä, johon Suomella unionin jäsenyyden ja puolueettoman aseman perusteella on hyvät edellytykset ja kokemusta. Eurooppalaisen Venäjä-yhteistyön muodoissa korostuvat osallistuminen Pohjoisen ulottuvuuden Barentsin alueen, Arktisen neuvoston, Itämeren alueen ja Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaan. Kaikilla näillä yhteistyöfoorumilla ihmisten hyvinvointiin, sosiaalisen turvallisuuden ja terveyteen liittyvät kysymykset ovat taloudellisen kehityksen rinnalla yhä tärkeämpiä.

Kansainvälisen yhteistyön ohella Suomi toteuttaa edelleen kahdenvälistä yhteistyötä Venäjän kanssa. Lähialueyhteistyön kohdealueina ovat Murmanskin alue, Karjalan tasavalta, Pietarin kaupunki, Leningradin alue, Kaliningradin alue, Viro, Latvia ja Liettua. Baltian maiden asema suhteessa lähialueeseen muuttuu, jos maat tulevat EU:n jäseniksi vuoden 2004 alussa.

Riskit ylittävät rajan

Suomi on asettanut lähialueyhteistyönsä yhdeksi tavoitteeksi hyvinvointia uhkaa-

Maailmanpankissa arvioidaan, että viiden vuoden kuluttua 3 - 4,5 miljoonaa venäläistä on saanut hiv-tartunnan

käyttäjien infektoituneet neulat; joskin nyt on jo viitteitä taudin leviämisestä myös valtaväestöön. Eri puolilla maata aloitetut toimenpiteet, kuten puhtaiden neulojen välitys, nimetön hiv-testaus ja neuvonta, tavoittavat arviolta vain 15 prosenttia kohderyhmästä eivätkä voi näin ollen ehkäistä epidemian siirtymistä valtaväestöön.

Nuoret, lapset ja lapsiperheet kohderyhminä

Lähialueyhteistyön ministerivaliokunta hyväksyi joulukuussa 2002 sosiaali- ja terveysalan lähialueyhteistyön tulevien vuosien toiminnan painopisteet todeten, että määrärahoja tulee kohdentaa aikaisempaa enemmän sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Ulkoasiainministeriö kondensi vuonna 2002 lähialueprojekteihin 18,3 miljoonaa euroa, mistä sosiaali- ja terveysalan projektien osuus oli 12 prosenttia. Kansalaisjärjestöjen tuki oli lähes miljoona euroa, mistä sosiaali- ja terveysalan hankkeiden osuus on lähes puolet. Yhteistyö kohdistuu jatkossa viidelle alueelle, jotka ovat nuorten huumeiden käytön ehkäisy, nuorten terveyden edistäminen, tarttuvien tautien ehkäisy ja hoito, perhekeskeisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen.

Lähialueyhteistyö kohdentuu jatkossa ensisijaisesti lapsiin ja nuoriin. Kestävää kehitystä tavoitellaan hoidon ohella ehkäisevillä toimenpiteillä. Tällöin pyritään estämään ongelmien syntyminen tai kasvaminen ja vaikutetaan entistä vahvemmin esimerkiksi siihen, että nuoret eivät aloittaisi lainkaan alkoholin ja huumeiden käyttöä. Tarttuvien tautien ehkäisy ja hoidon rinnalla pyritään edistämään myös nuorten omaa vastuuta terveydestään. Tupakka, alkoholi ja epäterveellinen ravinto ovat edelleen suuri terveysuhka nuorille. Seksuaalielämään liittyvät tapojen muutokset ovat keskeisiä äitiyskuolleisuuden vähentämisessä ja hiv-epidemian torjunnassa. Huumeiden käytön yleistymisen on estettävä tiedottamisen, vapaa-ajan toimintojen ja sektorien välisen yhteistyön avulla.

Yleislääkäritoimintaa ja perhekeskeistä terveydenhuoltoa kehitetään, lastensuojelussa korostuu avohuolto ja perheitä tukeva sosiaalityö. Sosiaalityö on Venäjällä uutta; ammattina se hyväksyttiin vasta 1990-luvun alussa. Vuonna 1995 hyväksyttiin laki sosiaalipalveluista ja laadittiin suuntaviivat sosiaaliturvan

Sosiaalityö on Venäjällä uutta; ammattina se hyväksyttiin vasta 1990-luvun alussa.

uudistuksille. Useat alueet ja piirit ovat alkaneet purkaa laitoshoidon ja perustaa avopalvelukeskuksia. Kehitys on hidasta, koska mittava laitoshoidon nielee pienestä sosiaalibudjetista suuren osan, eikä rahoitusta avopalveluille tahdo löytyä. Myös yleinen asenne on vielä laitoshoidon tukeva.

Enemmän yhteistyötä

Yhteistyötä esitetään jatkossa tehtäväksi entistä enemmän monen sektorin, kuten sosiaali-, terveys- ja koulutoimen, nuorisotyön, poliisin ja kansalaisjärjestöjen yhteistyönä. Tällöin esimerkiksi koulut toteuttavat terveyden edistämistä ja terveyskasvatusta. Perheitä ja syrjäytyneitä tuetaan sosiaalityön ja terveydenhuollon yhteisin keinoin. Urheilujärjestöt, poliisi ja nuorisotyö toteuttavat yhdessä nuorten vapaa-ajan toimintoja.

Lähialueyhteistyön ei ole tarkoitus jäädä irralliseksi työksi, vaan sen avulla tuetaan lähialueiden omien sosiaali- ja terveydenhuollon ohjelmien toteuttamista. Samoin kiinnitetään huomiota toimijoiden välisen yhteistyön ja koordinaation parantamiseen. Lähialueilla hyvin monet tahot tekevät kehittämis- ja avustustyötä. Ääripäinä ovat yhtäällä EU ja toisaalla pienet yksittäiset yhdistykset. Ongelmana on se, ettei eri tahojen erilaisista lähtökohdista tekemää työtä ole koordinoitu tehoa lisääväksi ja synergisia

etuja tuovaksi yhteistoiminnaksi. Myös rajan takana tunnetaan yhä enemmän tarvetta toiminnan koordinoimiseen. On tehotonta rakentaa yhteistyöverkosto jokaista yksittäistä hanketta varten. Yhteistyöllä ja koordinoinnilla saadaan aikaan säästöjä ja lisää tehoa toimintaan.

Elli Aaltonen

TOIMEENPANO SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLÄ

- Toimintasuunnitelma on siirretty ulkoasiainministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriön toimeenpantavaksi, kertoi ulkoasiainministeriön lähialueyhteistyöyksikön päällikkö *Markku Kauppinen*.

Kahdenvälisen yhteistyön lisäksi toimintasuunnitelmaan kuuluu pohjoisen ulottuvuuden puitteissa toteutettavaa kansainvälistä yhteistyötä ja ns. pikaohjelma, joka kohdistuu Viipurin alueelle. Pääosin toimintasuunnitelmaa ryhdytään toteuttamaan ensi vuonna, vaikka tänäkin vuonna joitakin osia toiminnasta aloitetaan. Pikaohjelman vuoro on jo tänä vuonna.

- Viipurin alueelle sijoittuva ohjelma pyritään toteuttamaan mahdollisimman pian, Kauppinen sanoi.

Pohjoisen ulottuvuuden hankkeeseen liittyvän yhteistyön puitteissa on pidetty jo kaksi kansainvälistä suunnittelukokousta viime vuonna ja tämän vuoden syksyllä pidetään Norjassa kolmas. Mukana on Ruotsin, Norjan ja Suomen lisäksi myös muun muassa kansainvälisiä järjestöjä. - J.K.

Sosiaalinen Eurooppa - työryhmä valmistelee TULEVAISUUSKONVENTIN SOSIAALISIA TAVOITTEITA

Tulevaisuuskonventin, viralliselta nimeltään Eurooppa- valmistelukunta, tehtävänä on tehdä ehdotus mahdollisista uusista rakenteista ja Euroopan unionin perussopimuksen uudistamisesta. Sosiaalinen Eurooppa -työryhmä valmistelee uuden perussopimuksen sosiaalisia tavoitteita: mitkä ovat keskeiset arvot, mitkä sosiaaliset tavoitteet pitäisi kirjata unionin yleisiin tavoitteisiin, minkälainen toimivalta unionilla tulisi olla sosiaalialalla, mikä asema tulisi antaa avoimelle koordinaatiolle, tulisiko talouspolitiikan ja sosiaalisen välille luoda suurempi yhteys ja jos niin millainen, mikä pitäisi olla työmarkkinaosapuolten asema sosiaalipolitiikan alalla.

Lisää Eurooppa- valmistelukunnan työstä internet-osoitteessa

<http://european-convention.eu.int/>, jossa myös keskustelufoorumi mielipiteenvaihtoa varten. - J.K.

Rainan Tekopoint Oy panostaa työpaikkoihin

ELINEHTONA KEKSELIÄISYYS

Yritys työllistää tällä hetkellä vakituisesti 12 henkilöä, jotka yhtä lukuun ottamatta ovat entisiä kuntoutujia. Rainan Tekopoint Oy täyttää niiltä osin sosiaalisen yrityksen eurooppalaiset tunnusmerkit: se tuottaa tavaroita markkinaorientoituneesti, toteuttaa siinä samalla sosiaalista tehtävää ja työllistää tasa-arvoisesti vammaantuneita tai huonossa työmarkkina-asemassa olevia. Suomen lainsäädäntöön sosiaalinen yrittäjyys ja sen tukeminen tekee vasta tulonaan.

- Yrityksemme ei saa muuta tukea toiminnallemme kuin tavanomaiset yritystuet, sanoo toimitusjohtaja **Arto Alaranta**.

Palvelut ketjussa

Rainan Tekopoint Oy on yleishyödyllinen, itsenäinen yritys, jonka omistaa Sosiaalipalvelusäätiö Raina.

Yrityksen työntekijät ovat tulleet työhön säätiön kuntoutuksen ja työkykyarvioinnin kautta. Kunnat, työvoimatoimisto ja Kansaneläkelaitos hankkivat ostopalvelusopimuksella säätiöltä kuntoutus- ja valmennuspalveluja sekä työssä oppimisen mahdollisuuksia vaikeassa työmarkkinatilanteessa oleville. Säätiöllä on omaa harjaannuttavaa työtoimintaa

Metalliteollisuuden alalla yrittävä Rainan Tekopoint Oy ei tuota voittoa osakkeenomistajilleen. Sen konekanta vaatii käsityötä ja työvoimaa ja monet työtehtävät ovat yksinkertaisia ja rutiinimaisia. Yritys pystyy tarjoamaan työpaikkoja työmarkkinoilla heikossa asemassa oleville.

ja osalle säätiön asiakkaista tarjoutuu mahdollisuus työharjoitteluun Rainan Tekopoint Oy:ssä. Valmentava toiminta tähtää paikkaan työelämässä, mutta monelle askel vapaille markkinoille on liian iso otettavaksi, ainakaan kerralla.

- Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta tulla nykyisillä säädöksillä tasa-arvoiseksi työelämässä. Tarvitaan myös taloudellisia ja toiminnallisia yksilökohtaisia tukia, sosiaalisen yrittäjyyden erityislainsäädäntöä ja ennen kaikkea yhteistä yhteiskunnallista hyväksymistä, Alaranta arvioi.

Rainan Tekopoint Oy toimii markkinoilla kuin mikä tahansa yritys, mutta on räätälöinyt toimintaansa työhön kiinni pääsemisen ja työssä pärjäämisen kynnyksen madaltamiseksi. Yrityksen va-

kituisilla työntekijöillä on aivan tavallinen työpaikka: jokaisella on henkilökohtainen työsopimus ja työntekijöille maksetaan samaa palkkaa kuin metallialalla yleensä. Työn tuottavuudessa ei päästä samalle tasolle kuin korkean teknologian laitteisiin sijoittaneissa yrityksissä.

- Yrityksellämme on kovempi työ rahoittaa esimerkiksi koneinvestoinnit. Toiminta-ajatuksessa on kuitenkin tehty se valinta, että panostamme peruskonekantaan ja siis työpaikkoihin, työn tekemiseen, enemmän kuin korkean teknologian koneisiin, Alaranta totesi.

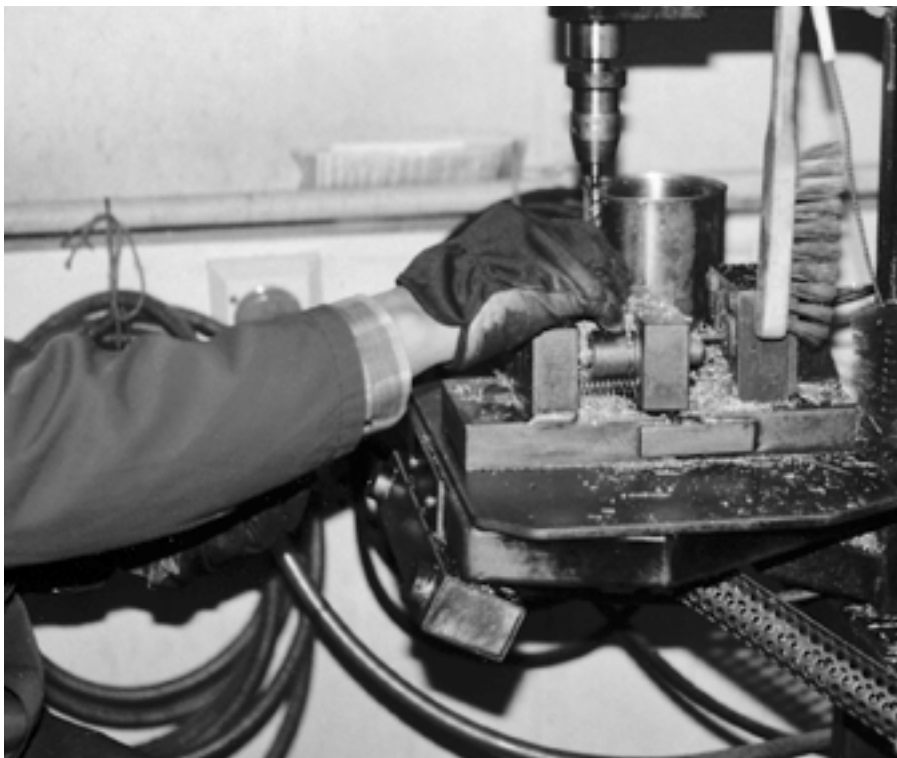
Voitot sijoitetaan toiminnan kehittämiseen eikä osinkoa jaeta osakkeenomistajille.

Kilpailussa pärjättävä

Yrityksessä on kehitetty räätälöityjä ratkaisuja, jotka säästävät työtä ja rahaa. Eri työvaiheisiin voi aina kehittää näppärämpiä tapoja ja koneiden osia tehdään myös itse omassa tuotannossa.

Kehittelytyössä otetaan huomioon

Rainan Tekopoint oy toimii ohutlevyteollisuuden alalla. Alihankintatöiden lisäksi yrityksellä on omia myyntituotteita. Kuvat Säätiön työllistämistoiminnasta (vas.) ja Tekopointin tehdashallista.

myös se, että kaikilla työntekijöillä ei ole metallialan koulutusta.

-Yrityksen elinehtona on innovatiivisuus, Alaranta totesi.

Esimerkiksi yrityksessä valmistettu ritilälattia valuttaa puhalluksen avulla metallipölyn lattian läpi pois työtilasta eikä kallista huippuimuria tarvita.

Suuri osa Teknopointin tilauksista on alihankintatöitä, joissa toimitusvarmuus ja -aika ovat erityisen oleellisia. Markkinoilla ei kauan selviä, ellei pysty lupauksiaan pitämään.

- Normaalit alihankintaperiaatteet pätevät myös meihin. Meillä on käytössä laadunvalvontajärjestelmä ISO 9002, jonka avulla toimintaa arvioidaan, Alaranta kertoi.

Alihankintamarkkinat ovat paljolti riippuvaisia yleisistä taloussuhdanteista, joten Rainan Tekopoint kehittää myös omia myyntituotteita. Toiminnalle suunnitellaan laajennusta, sillä yrityksen matalan kynnyksen työpaikoilla on kovempi kysyntä kuin töihin voidaan ottaa. Vakituisten työntekijöiden joukossa ei ole ollut vaihtuvuutta.

- Kukaan ei ole vielä kahden toimintavuoden aikana paikastaan luopunut, Alaranta kertoi.

-J.K.

Työllisyysseminaari Oulussa 28.2. "ONKO TYÖTÖN UNOHDettu - mitä kuuluu nyt?"

Seminaarin tarkoituksena on saada tietoa työllisyyden nykykuvasta ja nostaa esiin käytännön kokemuksia työllistymisen parantamisen keinoista ja siihen liittyvistä valtakunnallisista ja alueellisista toimenpiteistä. Alueellinen kiinnostus kohdistuu ennen kaikkea Pohjois-Suomeen. Akatemian tutkija, YTT Asko Suikkanen on yksi päiviemme alustaja.

Mukaan kutsutaan kuntien ja kolmannen sektorin luottamus- ja toimihenkilöitä, poliittisia päätöksentekijöitä, yritysten sekä työvoimahallinnon ja TE-keskusten henkilöstöä, työttömiä työnhakijoita, tutkijoita, opiskelijoita ym. asiasta kiinnostuneita.

Seminaari on työttömille työnhakijoille ilmainen. Muilta osallistujilta peritään työttömyysturvan peruspäivärahan suuruisen osallistumismaksu 22,75 euroa. Lisätietoja: Anne Mustakangas-Mäkelä, Pohjois-Suomen kehittämisspäälikkö, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Sähköposti: anne.mustakangas-makela@ouka.fi

Työttömyyden vähentämiseksi TARVITAAN UUDENLAISIA YHTEISÖLLISEN TYÖLLISTYMISEN MALLEJA

Perinteisellä työvoimapolitiikalla ei ole ollut haluttua vaikutusta työttömyyden vähentämisessä. Työmarkkinoille palaamisen ja osin myös pääsemisen tueksi professori Asko Suikkanen kannattaa yhteisöllistä työllistämistä ja osallistavaa yhteiskuntapolitiikkaa.

- Oleellisempaa on saada yritysten ja vajaatyöllistyneiden ihmisten suhde muotoutumaan uudella tavalla, Suikkanen toteaa.

Koulutus ei
enää takaa työtä

Täystyöllisyyden aikaan kuulunut yritysten ja valtion työnjako, jossa yritykset huolehtivat työvoiman kysynnästä ja valtio vastasi työ- ja koulutuspolitiikalla sen tarjonnasta, ei enää sellaisenaan toimi.

- Vielä 1970-luvulle asti oli periaatteessa kaikilla työvoimaan kuuluvilla mahdollisuus työllistyä. Ammatti ja ammattitaito olivat pääasiallinen väylä työhön, Suikkanen sanoo.

Nykyään työntekijältä vaaditaan ammattitaidon lisäksi osittain koulutuksesta riippumattomia henkilökohtaisia ominaisuuksia: innovatiivisuutta, voimakasta sitoutumista työhön, sosiaalista lahjakkuutta.

- Osallisuus työmarkkinoilla on muuttunut paljon ehdollisemmaksi eikä koulutustaso enää välttämättä kerro kuka pääsee työmarkkinoille ja kuka siellä pärjää, Suikkanen sanoo.

Työttömyyteen joutumisesta on tullut aiempaa sattumanvaraisempaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä lisää. Sekä työntekijän että työvoimapolitiikan tasoilla tilannetta on vaikeampi hallita.

- Työmarkkinoille palaamisessa oleellista on, miten työntekijä säilyttää ammattitaitonsa ja hankkii uusia tietoja alaltaan työttömyyden aikana, Suikkanen toteaa.

Ratkaisuksi Suikkanen tarjoaa muun muassa kysyntälähtöistä työllisyyspolitiikkaa, jossa uudenaikaisilla yhteisöllisillä ratkaisuilla mahdollistetaan työllistyminen. Valtion täytyy rakentaa osallistavia yhteiskunnallisia ratkaisuja: työttömyys ei poistu vain taloudellista ja sosiaalista tukea tarjoamalla.

- Tarvitaan harjoittelupaikkoja ja työssä oppimisen mahdollisuuksia, jotka räätälöidään yksilökohtaisesti yrityksiin. Valtio takaa harjoittelijan toimeentulon ja osallistuu kustannuksiin, yritys tarjoaa hänelle tarvittavat tilat ja mahdollisuuden työssä oppimiseen, Suikkanen sanoo.

Sosiaalisten yritysten kehittämisen Suikkanen uskoo jäävän kohtalaisen marginaaliseksi toiminnaksi. Kysyntälähtöinen työllistäminen ja näin myös pienyritysten tukeminen antavat enemmän mahdollisuuksia kaikille, joilla on työllistymisen ongelmia, Suikkanen uskoo.

Asko Suikkanen alustaa työllistymisen olosuhteista ja työttömän mahdollisuuksista Oulussa 28. helmikuuta järjestettävässä seminaarissa.

- J.K.

Vammaisten palvelukeskuksessa Rotterdamissa: ESTEETTÖMÄT PALVELUT SAMASTA PAIKASTA

Esteettömyysajatusta on toteutettu Rotterdamin keskustassa sijaitsevassa vammaisille suunnitellussa palvelukeskus Stichting R'go:ssa kokonaisvaltaisesti. Palvelukeskuksen toiminnassa yhdistyvät julkisen sektorin ja järjestöjen vammaispalvelut. Keskuksesta tarjotaan esteettömiä ja helppokäyttöisiä palveluja esteettömässä ympäristössä.

Stichting R'go on palvelukeskus, joka tarjoaa vammaisuuteen liittyvään tietoa, palveluita sekä käytännön apua. Vammaisjärjestö VGR (The Vereniging van Gehandicaporganisaties Rotterdam) ja mielenterveysjärjestö SPD (Social Pedagogische Dienst) yhdistyivät vuonna 1998 Stichting R'go'ksi. Stichting on juridisesti sosiaaliin tai yleishyödyllisiin tarkoituksiin tarkoitettuja varoja hallinnoiva elin, eräänlainen taloudellisesti omavarainen yleishyödyllinen yritys. Hollannissa julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyö on edistyksellistä ja monet meillä julkisin varoin ylläpidettävät palvelut tuotetaan governmet-stichting -yhteistyönä.

Palvelukeskus R'go:n toiminta-ajatuksena on mahdollistaa kansalaisten esteetön osallisuus yhteiskunnan eri toimintoihin vammastaan riippumatta. Rotterdamin keskustassa sijaitsevassa rakennuksessa toimii myös keskitetysti erilaisia julkisia vammaisalan sosiaalipalveluita. Keskukseen palveluita täydentää rakennuksessa toimintansa tänä syksynä aloittanut kaikille avoin, erityisvarusteltu internet-piste.

Käytännön keksintöjä

Keskus on ainutlaatuinen malliesimerkki siitä, kuinka erityistarpeita palveleva avoin tietotekniikkaympäristö voidaan toteuttaa. Liuskat ja liukuovi mahdollistavat helpon pääsyn avoimeen internet-pisteeseen rakennuksen katutasossa. Keskuksesta on neljä tietokonetta, jotka on varustettu erilaisilla tietokoneen käyttöä helpottavilla apuvälineillä. Työtasot ovat säädettävissä käyttäjäkohtaisesti, mikä mahdollistaa tietokoneiden käytön esimerkiksi pyörätuolista käsin.

Tietokoneiden käyttöä helpottavat myös erilaiset ohjelmat ja visuaaliset apuvälineet. Näkövammaisille tarkoitettu

tu Braille reading line -ohjelma kääntää tekstiä ja tiedostoja pistekirjoitukselle; ohjelman ja erikoisnäppäimistön avulla myös näkövammaisen henkilö pystyy helposti käyttämään tietokonetta. Intellekeys-näppäimistö puolestaan auttaa niitä tietokoneen käyttäjiä, joilla on vaikeuksia normaalin näppäimistön tai hiiren kanssa. Tietokoneiden käyttökoulutuksen tukena on helppokäyttöinen Basicbits-ohjelmaa, joka on suunniteltu erityisesti mielenterveyskuntoutujille.

Stichting R'go ylläpitää myös erilaisia verkkopalveluita, joista löytyy tietoa vammaispalveluista ja -etuuksista sekä eri vammaisjärjestöjen toiminnasta. Handiweb.info-palveluun on koottu lukuisten vammaisjärjestöjen palvelu- ja yhteystietoja. Sivustosta löytyy myös monimuotoista työhön, koulutukseen ja vapaa-aikaan liittyvää tietoa. Esteetön Rotterdam -verkkopalvelun avulla käyttäjä voi hakea tietoa Rotterdamin alueen julkisten rakennusten ja palveluiden esteettömästä käytettävyydestä. Julkisille rakennuksille ja palveluille on annettu esteettömyysluokitus. Palvelun avulla käyttäjä voi tarkistaa etukäteen esteettömät asiointimahdollisuudet eri toimipisteissä.

Kansalaisten verkko

Palvelukeskus R'go:n avoin ja esteetön internet-piste on osa laajempaa eRotterdam-tietoyhteiskuntaohjelmaa. Kyseessä on mittava kehittämissuunnitelma, jota toteutetaan kaupungissa vuosina 2000 – 2004. Ohjelman tavoitteena on yhdistää tietotekniikan avulla kaupungin erilaisia toimintoja, toimijatahoja ja palveluita. Se rakentuu neljän peruspilarin varaan, joista eZitizen-ohjelma tarjoaa kansalaisille tietotekniikan käyttömahdollisuuksia, koulutusta ja opastusta. eZitizen ohjelman puitteissa kaupunkiin

Kuvat: Sami Meriläinen

Apuvälineet, säädettävät pöydät ja erikoisohjelmat helpottavat tietokoneen käyttöä

Marjut Arola ja Sami Meriläinen Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen Kathy (kansalainen, tietoyhteiskunta, hyvinvointi) -projektista ja tutkija Seppo Roivas Tampereen yliopistosta tutustuivat Rotterdamin tietoyhteiskuntahankkeisiin marraskuussa.

on perustettu 55 avointa tietotekniikkapistettä. Keskukset sijaitsevat eri puolilla Rotterdamin kaupunkia kirjastoissa, vanhusten taloissa, yhteisötaloilla ja erilaisissa taidekeskuksissa.

Rotterdamin kaupunki luo puitteet keskusten toiminnolle 65 prosentin rahoitusosuudella. Periaatteena on alhaalta ylös -lähestymistapa, jossa kaupunki toimii enemmänkin toimintojen mahdollistajana kuin organisoijana. Käytännön toiminnoista vastaavat vapaaehtoisjärjestöt ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Tietotekniikka on kytketty luontevaksi osaksi yhdyskuntatyötä, jonka toteuttamisessa Hollannilla on vahvat perinteet. Tietokoneen käyttö ja tietoverkkoihin pääsy eivät ole itseisarvo sinällään, vaan tietotekniikan ympärille on liitetty monenlaista, lähiyhteisöön ja yksilön kehittämiseen liittyvää sosiaalista toimintaa.

Marjut Arola

Jatkoa seuraavalla sivulla.

Gengiz Tamer asioi palvelukeskuksessa päivittäin. Marjut Arola haastatti.

NETTIASIOINTIA LOUNASTAUOLLA

Gengiz Tamer on yksi palvelukeskuksen internet-pisteen säännöllisistä käyttäjistä. Hän työskentelee postitustehtävissä keskuksen lähellä sijaitsevassa, painotuotetta valmistavassa yrityksessä. ”Työpäivän katkaisee mukavasti päivittäinen käynti täällä R’go:ssa. Asioin keskuksessa joka päivä lounastauolla”, Gengiz kertoo. Gengiz Tamer on erittäin tyytyväinen keskuksen palveluihin. Keskuksen on helppo tulla pyörätuolilla ja tietokoneiden käyttö on vaivatonta säädettävien pöytien vuoksi. ”Käytän internetiä pääasiassa sähköpostin lähettämiseen ja

chattailuun. Tämä onkin mainio tapa pitää yhteyttä tyttöihin”, hän virnistää. Sähköinen asiointi on hänelle vielä vieraampaa, mutta kun palvelutarjonta laajenee, Gengiz Tamer uskoo käyttävänsä palveluita enemmän myös internetin kautta.

Marjut Arola

Kehittäjä

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys/

Kathy-projekti

Tutustu Esteetön Rotterdam -verkkopalveluun osoitteessa: www.accessible.rotterdam.nl

VALTAKUNNALLISET VAMMAISNEUVOSTOPÄIVÄT

Aseena Ihmisoikeudet

4.-5.9.2003, Holiday Inn Congress Center, Helsinki

Järjestäjät: Valtakunnallinen vammaisneuvosto ja Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

Päivillä on tarkoitus tuoda esiin eurooppalaista vammaisten vuotta 2003 ja käsitellä vammaisiin kohdistuvaa syrjintää ja sitä miten yhteiskuntaa voitaisiin kehittää syrjimättömäksi. Syrjimättömyys toteutuu osallisuuden ja ihmisoikeuksien kautta.

Päivien ohjelma sisältää alustuksia muun muassa syrjinnästä, syrjimättömyydestä, osallisuudesta, toimivasta palvelurakenteesta, apuvälineistä ja vammaisten ihmisoikeuksista.

Lisäksi muun muassa Vammaisten vuoden kirjoituskilpailun tulosten

julkistaminen ja kulttuuriohjelmaa Vammaisten vuoden bussin äärellä

Osallistumismaksu on 150 € (sisältää kahvit, lounaat ja materiaalin) ja 200 € (edellisten lisäksi illallinen)

Ilmoittautuminen: 30.6.2003 mennessä Sosiaali- ja terveysturvan keskusliittoon.

Ohjelma ja ilmoittautumislomake : Riitta Ikonen, puh. (09) 7747 2240, sp.riitta.ikonen@stkl.fi

Lisätietoja: Sari LoijasValtakunnallisesta vammaisneuvostosta, puh. (09)1607 4313

Toivotamme kaikki kiinnostuneet tervetulleiksi!

KANSALAIJÄRJESTÖJEN OSALLISUUS EU-ASIOIDEN VALMISTELUSSA TURVATTAVA

Kansalaisjärjestöjen tiedonsaanti valmisteltavista asioista on turvattava, toteaa keskusliitto kannanotossaan ns. Eutori-hankkeesta. Valtioneuvoston kanslia on keskusliiton saamien tietojen mukaan perustamassa hanketta, joka estää valtionhallinnon ulkopuolisten osallistumisen EU:n lainsäädäntö- ja muuhun valmisteluun rajoittamalla ja kieltämällä valmisteluasiakirjojen saamista. Virkamiesten tiedonsaanti rajoittuisi vain niihin asioihin, jotka kuuluvat omaan vastuualueeseen. Keskusliitto toteaa, että EU:n salainen hallintokulttuuri näyttäisi olevan tunkeutumassa myös suomalaiseen hallintokulttuuriin.

Jos valmisteluasiakirjojen saantia rajoitetaan, kansalaisjärjestöjen osallistuminen valmisteluun ja sitä kautta vaikuttamiseen käy mahdottomaksi, todetaan kannanotossa. Uusi toimintatapa on perustavanlaatuisessa ristiriidassa kansalaisten Euroopan rakentamisen lähtökohdan kanssa. Se kasvattaa entisestään demokraatiavajetta ja murentaa EU:n uskotavuutta. Keskusliitto pitää välttämättömänä suunniteltujen linjausten tarkistamista.

Jotta yhteys kansalaisten arjen ja päätöksenteon välille rakentuisi entistä paremmin, tarvitaan kansalaisjärjestöjen täysivaltaista osallistumismahdollisuutta ja tiedonsaantia EU-tasoiseen valmisteluun liittyvissä asioissa. Ammattijärjestöillä ja työnantajajärjestöillä on EU:ssa ollut tässä erityinen asema ja vaikutusvalta. Komissio kuulee työmarkkinaosapuolia valmistellessaan ehdotuksia sosiaalipolitiikan alalla. Vastaavalla tavalla tulee ottaa huomioon myös kansalaisjärjestöjen näkökulma. Keskusliitto korostaa konsultointimenettelyn merkittävää tehostamista ja sitä, että tälle konsultaatiolle luodaan juridinen perusta Euroopan Unionin tasolla. Kaikissa EU:n toimielimissä ja myös kansallista valmistelua tekevissä elimissä on kehitettävä konsultaation ja vuoropuhelun kulttuuria. Konsultaatiomenettely pitää myös kirjata osaksi hyvää hallintotapaa ja huolehtia siitä, ettei sen noudattaminen ole kiinni istuvan toimielimen hyvästä tahdosta.

Vammaiskulttuuri asettuu AVOIMEKSI KRIITIKILLE

Vammaisten vuoden eräs tapahtuma, Galleria 2003, tuo monipuolisesti esille vammaiskulttuuriin liittyvää taidetta. Ensimmäiseksi näytteilleasettajaksi on kutsuttu taiteilija Rafael Wardi.

Galleria 2003:n tavoitteena on luoda vuoden aikana mahdollisimman korkeatasoinen katsaus vammaiskulttuuriin: rima on asetettu taiteen ammattilaistalolle. Gallerian esittelemässä taiteessa on käyttövoimana taiteilijan omakohtainen kokemus vammaisuudesta tai sairaudesta.

Gallerian näytteilleasettajat valitsee raati, johon kuuluu sekä taiteilijoita että vammaisjärjestöjen ja taidemuseoiden edustajia. Teokset edustavat kulttuurin koko kenttää, kuvataiteesta keramiikkaan, musiikista performanssiin.

- Toivottavasti vuoden aikana saadaan koottua niin paljon vammaiskulttuurin taidetta, että näyttelyitä voidaan järjestää myös muissa gallerioissa, Galleria 2003:n projektisihteeri **Soile Englund** totesi.

Taiteen ja taiteilijoiden luokittelu on monesti kuin veteen piirretty viiva: molemmat kuuluvat usein moneen luokkaan ja alakulttuuriin. Joitakin rajanvetoja kuitenkin tarvitaan, jotta esimerkiksi vammaiskulttuuria voidaan tehdä tunnetuksi omana kulttuuriryhmänä ja saada se paremmin esille.

- On esimerkiksi eri asia olla taitelija, joka on vammaisen, kuin olla vammaiskulttuuria edustava taiteilija, selvitti Kulttuuriyhdistys Suomen EUCREA:n puheenjohtaja ja Galleria 2003:n toinen projektisihteeri **Ismo Helén**.

Helénin mukaan vammaiskulttuurin rahoituksen katsotaan virheellisesti kuuluvan esimerkiksi kuntoutus- tai harrastetoiminnan aloille – silloinkin, kun vammaiskulttuurin taide kilpailee taiteena tasa-arvoisesti. Vammaiskulttuurin identiteetin vahvistaminen on tärkeää sekä vammaiskulttuurin toimijoille

itselleen että myös riittävän rahoituksen varmistamiseksi. Esimerkiksi Galleria 2003:n toimintaa varten ei ole vielä saatu kotimaista taiteen alan rahoitusta.

- Vammaistaiteesta ja taiteesta ylipääntään saadaan toivottavasti aikaan keskustelua vuoden varrella, Soile Englund sanoi.

Vanhuuden kauniit kuvat

Näyttelyn avajaksi on kutsuttu taiteilija **Rafael Wardi**, joka on tullut tunnetuksi sairautta ja vanhuutta inhimillisesti käsittelevistä töistään. Värikylläisten, suurten pastellitöiden rinnalle tulee pienempiä töitä, joissa kuvataan kauniisti apua hakevia käsiä ja kuolemaa lähellä olevia vanhoja ihmisiä. Aihepiiri tuli Wardille tutuksi hänen vaimonsa alzheimer-sairauden kautta.

- Paitsi että ovat taidetta, työni myös osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun. Teen sellaisia kuvia, joita haluan tehdä, mutta yhtäkkiä se mitä teen, onkin suurempaa joukkoa puhuttelevaa, kertoi Rafael Wardi.

Yleisön Wardi kokee aktiivisena: taide tarjoaa mahdollisuuksia, mutta katsojat itse tekevät valintansa ja muodostavat mielipiteensä. Wardi siteeraa filosofia,

Vuosi 2003 on Euroopan vammaisten vuosi. Suomessa vuoden teemoja ovat syrjimättömyys ja osallisuus. Vuoden aikana halutaan sekä kiinnittää huomiota vammaisia koskettaviin perusasioihin, kuten vammaisten lasten mahdollisuuksiin käydä koulua että yhdessä rakentaa kaikille suvaitsevampaa ja esteettömämpää yhteiskuntaa.

Vammaisten vuoden päätapahtuma järjestettiin 13. tammikuuta Finlandia-talolla. Siellä esiintyivät mm. No Problem-projektin bändit. (Ks. myös s. 27)

Teemavuoteen liittyy muun muassa kampanjabussi, joka kulkee kaikissa osallistujamaissa ja on Suomessa 25. elokuuta ja 5. syyskuuta välisenä aikana. Lisätietoja vuoden tapahtumista: www.invalidiliitto.fi sekä www.vane.to/vamvuo.html.

EU:n teemavuoden [www.sivut löytyvät osoitteesta www.eypd2003.org](http://www.sivut.loytyvat.osoitteesta)

jonka mukaan ihmiset voidaan "viedä vain asemalle".

- Monet kyllä nykyään haluaisivat, että heidät myös laitetaan oikeaan junaan, Wardi nauroi.

Wardi korosti tasa-arvon ja mahdollisuuksien antamisen merkitystä, joka ei taiteen alallakaan ole itsestäänselvyys.

- Taide ja itsensä ilmaiseminen taiteellisesti kuuluu jokaiselle. Leimaaminen on helppoa, mutta sillä tuhotaan niin paljon, Wardi totesi.

-J.K.

Rafael Wardi, Manus - Elämän käsikirjoitus, 9.1.-2.2. Lasipalatsin näyttelytila, Mannerheimintie 22-24, Helsinki. Katso myös: www.galleria2003.org

Rafael Wardi muistuttaa miten tärkeät ihmiskädet ovat: käsien haurauden ja myös merkityksen ymmärtää monesti vasta, jos niitä ei pysty käyttämään.

Prahan syksy 2002

Prahassa pidettiin viime syksynä, lokakuun lopulla, Sosiaalitalouden kansainvälinen konferenssi. Tsekin tasavallan valinta pitopaikaksi oli perusteltua ainakin siksi, että Euroopan Unionin uusissa jäsenvaltioissa sosiaalitaloudella tuntuu olevan vahvaa kannatusta. Sosiaalitalouskonferenssi oli jatkoa joka kolmas vuosi pidettyjen kokoontumisten ketjuun. Konferenssiperinteen pani aikoinaan alulle EU:n komissio, sen 23. pääosasto (DG), yhteistoimin kansalaisjärjestöjä ja osuuskuntia edustavien yhteisöjen kanssa. Gävlessä Ruotsissa tehtiin kolme vuotta sitten edellinen katsaus sosiaalitalouteen, jolloin komissio ei enää ollut pääjärjestäjä, mutta se oli jotenkin vielä läsnä ja tuki taloudellisesti konferenssia. Prahassa EU loisti poissaololaan. Eikö intressiä enää ole? Komission 23:tta pääosastokaan ei enää ole. Prahassa palasi mieleeni DG 23:n pääjohtajan **McKensien** ennuste tai uhkaus kolmannelle sektorille kuuden, seitsemän vuoden takaa; ajalta, jolloin sosiaalitaloutta vielä pidettiin tärkeänä ja DG 23:kin oli olemassa. McKensie sanoi, että yhdistysten ja osuuskuntien on opittava toimimaan kuten yritykset, niillä ei ole tulevaisuutta ilman markkinakelpoisuutta. Joku kokeineista brittiosanottajista reagoi välittömästi esittämällä, että ihmisten kannalta kysymys ei ole vain markkinoista vaan sivilisaatiosta. Mielenkiintoisia puheenvuoroja kummatkin.

Sosiaalitalous ei ole ristiriidaton eikä uusi asia. Ihmisten elämään taloudelliset, sosiaaliset, poliittiset ja kulttuuriset ilmiöt sekoittuvat sujuvasti. Sosiaalisen ja taloudellisen erottaminen toisistaan ja yleisemminkin elämän eri puolten paloittelu johtuu kyllä yhteiskunnallisista tekijöistä ja tavoitteista. Yhteiskuntatieteen klassikot saattaisivat viitata yhteiskunnallisen työnjaon tai tuotantotapojen muutoksiin ja niiden seurausvaikutuksiin. **Paavo Uusitalo** totesi aikoinaan, että teollistuminen erotti taloudellisen ja sosiaalisen ja synnytti hyvinvointivaltion tarpeen. Näin ehkä olikin, mutta se ei enää riitä nykyisten paineiden kuvaamiseen. **Juha Siltala** sanoi

äskettäin, että rahapolitiikka on ottanut yhteiskuntapolitiikan paikan. Valtava määrä erilaisia tekijöitä näyttää olevan taloudellisen ja sosiaalisen yhteenliittymisen tiellä. Näiden väitteiden ei silti tarvitse merkitä sosiaalitalouden intressin mitätöitymistä, vaan jopa päinvastaista, mitä enemmän on intressejä sitä vastaan, sitä enemmän sosiaalisen ja taloudellisen lähentämistä tarvitaan. Tarvitaan siksi, että ihmisten henkilökohtainen ja yhteinen elämä sujuisi. Saattaapa olla, että sosiaalipolitiikkaa tarvitaan maailmassa nyt enemmän kuin milloinkaan ennen.

Prahan sosiaalitalouskonferenssi kertoi myös hyvin laajalle levinneestä paikallisesta ja alueellisesta kiinnostuksesta tартtua taloudelliseen toimintaan ensisijaisesti sosiaalisista syistä. Aloitteellisuuden ja osallistumisen muotoja on runsaasti ja niihin tartutaan "sosiaalitaloudellisen" intressin pohjalta ainakin silloin, kun pelkkiä taloudellisia intressejä ei ole. Elämän on jatkuttava, vaikka taloudelliset tukirakenteet ja yhteiskuntajärjestelmät romahtaisivat. Siitä todistivat monet tarinat Prahan syksynä. Tapasin nuoren liettualaismiehen, joka kertoi yhdistyksensä alueellisesta toiminnasta. Hänen antamassaan esitteessä ilmoitettiin, että yhdistyksen kautta voi saada mitä vaan tukea ja palvelua. Kysyin häneltä, että miten se voi olla mahdollista, ethän sinä tai kukaan muukaan voi osata kaikkea. Mitä tämä oikein on? Huijaatko? Oletko vain tehnyt vetävän mainoksen? Hetkeäkään empimättä hän vastasi, että en minä kaikkea osaa mutta me osaamme yhdessä kaikkea sitä mitä me tarvitsemme. Meidän on vain otettava osaminen käyttöön ja siksi yhdistyksemme on olemassa. Ja jatkoi, että löytyisikö teiltä Suomesta yhteistyökumppaneita, jotta me voisimme laajentaa niitä mahdollisuuksia, joista emme vielä tiedä, mutta joita meillä saattaa olla olemassa. Tälle kaverille kaikki oli mahdollista, kun se vaan otetaan käyttöön ja tehdään todeksi. Siinä oli sosiaalitaloutta kerrakseen. Maailma oli hänelle avoin. Toivotin kaikkea hyvää ja vakuutin kertovani hänen tarinansa Suomessa kollegoilleni.

*Leif Rönnberg,
 Suomen ICSW-toimikunnan pääsihteeri*

SEMINAARIKUTSUJA

- Suomen ICSW-toimikunta ja Sosiaalipoliittinen yhdistys järjestävät Kansainvälisen sosiaalipolitiikan päivän torstaina 26.3.2003 klo 13-16 "Globalisaatio ja sosiaalipolitiikan mahdollisuudet"
- ICSW:n Euroopan alueen symposium järjestetään 11.-13.6.2003 Oslossa, Norjassa Köyhyyden monet kasvot – taistelu syrjäytymistä vastaan

Seminaarien osanottajiksi ovat tervetulleita sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöjen ja kuntien työntekijät ja luottamushenkilöt, alan tutkijat ja opiskelijat ja muut aiheesta kiinnostuneet.

Lisätietoja: pääsihteeri *Leif Rönnberg*, puh. (09) 7747222 tai 050 63664 sekä järjestösihteeri *Riitta Ikonen*, puh. (09) 77472240 tai 050 5313556 ja www.stkl.fi ja www.congrex.no/icsw

EU:n TARJOAMIA VAIKUTTAMISEN VÄLINEITÄ KANNATTAA HYÖDYNTÄÄ

Fintan Farrell muistuttaa, että jäsenvalliot muodostavat EU:n. Mahdollisia vaikuttamisen kohteita on monia.

Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston, EAPN:n, johtaja **Fintan Farrell** kävi Suomessa ja tutustui samalla Suomen verkoston edustajiin. Farrell piti tärkeänä, että yhteyksien rakentamista Euroopan unionin hakijamaihin jatketaan.

- Euroopan unioni tarjoaa hyviä mahdollisuuksia köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisessa taistelussa koko Euroopan laajuudella, Fintan Farrell korosti.

Tällä hetkellä kansalaisjärjestöjen käytössä olevia vaikuttamisen välineitä ja samalla järjestöjen kiinnostuskohtia unionin politiikassa ovat muun muassa köyhyyden ja syrjäytymisen vastaiset kansalliset toimintasuunnitelmat ja niiden toinen kierros, unionin työllisyysstrategiatyöhön osallistuminen sekä rakennerahastot.

- Esimerkiksi rakennerahastojen kautta varoja todella palautuu takaisin alueelliseen toimintaan, Farrell muistutti.

Farrell kannusti eurooppalaisia kansallisia verkostoja jatkamaan ja jaksamaan sitkeästi, vaikka kaikilla niistä ei olekaan yhtäläisiä mahdollisuuksia vaikuttaa kansalliseen päätöksentekoon ja unionin tason lobbaustyössä iskee helposti turnausväsymys. Pitkäjänteinen vaikuttamistyö kuitenkin palkitsee ja tulokset näkyvät myös toiminnan arjessa.

- Kansallisiin toimintasuunnitelmiin liittyen on perustettu seitsemän kehittämisprojektia. Myös unionin syrjinnän vastaisella artiklalla on vaikutusta käytännön tasolla, Farrell kertasi.

Verkoston pysyvä sihteeristö on lobbauksen pääkallopaikalla, Brysselissä.

- EAPN pitää tiiviisti yhteyttä unio-

nin komissioon ja yhteistyötä on tehty myös tutkimustyössä. Nyt olemme luomassa tietokantaa paikallistason hyvistä käytännöistä. Sen avulla tiedon välittäminen tehostuu, Farrell kertoi.

Kymmenen uutta maata

Unionin kehityksessä EAPN korostaa sosiaalisen ulottuvuuden tärkeyttä: kansalaisille halutaan ”sosiaalinen Eurooppa”. Unionin tulevaisuuden määrittelyyn täytyy myös verkostojen linkittyä.

- Pelkästään talousliitolla ei ole riittävästi annettavaa jäsenmaiden kansalaisille, joilla pitää myös olla sananvaltaa unionin tulevaisuudesta päätettäessä, Farrell sanoi ja painotti julkisen keskustelun tärkeyttä, kun tulevaisuuskonventti luo unionin tulevaisuuden suuntaviivoja.

- Tärkeää on myös saada ihmisille suoria osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia, Farrell sanoi.

Uusien jäsenmaiden liittyminen unioniin tuo myös verkostolle haasteita. Tällä hetkellä jokaisessa unionin jäsenmaassa on oma köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen kansallinen verkostonsa ja toiminnassa tarvittavien kielten määrä on jo tällä hetkellä suuri. Uusien jäsenmaiden mukana kieliä tulee lisää. Kaikissa hakijamaissa ei ole valmiina vahvaa järjestörakennetta, jonka varaan niiden verkostot rakentuvat.

- On tärkeää rakentaa yhteyksiä tuleviin jäsenmaihiin ja lisätä myös nykyisten verkostojen keskinäistä vuorovaikutusta, Farrell sanoi.

Avoimeen koordinaatioon unionin hallintomenetelmänä on muun muassa Suomessa suhtauduttu kriittisesti. Sen pelätään luovan paineita heikentää Suomen sosiaaliturvaa, kun järjestelmä joutuu arvioitavaksi unionin muiden jäsenmaiden sosiaaliturvajärjestelmien kanssa. Kolikolla on myös kääntöpuoli: Suomen järjestelmä voi olla myönteinen vertailukohta johon vedota kansallisessa sosiaalipolitiikassa. Farrellin kotimaan, Irlannin, kansalaisjärjestöissä avointa koordinaatiota on pidetty lähinnä hyvänä kehityssuuntana.

- Avoimen koordinaation menetelmällä voidaan toisaalta tuoda Euroopan tasolla vertailuun edistykellisiä sosiaaliturvajärjestelmiä ja käyttää niitä positiivisena vertailukohtana – vipuna kansallisen tason työssä, Farrell totesi.

Johannesburgin jatkot

EAPN vaikuttaa köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisessa toiminnassa lähinnä Euroopan alueella. Globaaleissa kysymyksissä Farrell korostaa muun muassa YK:n roolia ja merkitystä.

Helsingissä järjestettiin joulukuussa korkea tason tapaaminen, Helsinki Conference, johon kokoontuneet globalisaation asiantuntijat kävivät keskusteluja globaalista hallinnasta. Farrell korosti konferenssissa pitämässään puheenvuorossa kansainvälisten rahamarkkinoiden kontrolloinnin merkitystä.

- Markkinoita täytyy pystyä rajoittamaan myös kansallisilla säännöksillä ja sosiaalisilla periaatteilla. Tarvitaan vahvempaa alueellista yhteistyötä ja YK:n asemaa pitäisi vahvistaa kansainvälisenä vastavoimana markkinoille, Farrell sanoi.

- Köyhien maiden kansalaisjärjestöt tarvitsevat meidän tukeamme, Farrell muistutti.

Kokenut järjestöaktivisti

Farrell on kotimaassaan toiminut Travellers-järjestössä, joka ajaa elämäntapaan vaeltavien ihmisten oikeuksien toteutumista. Irlannissa, neljän ja puolen miljoonan asukkaan maassa, vaeltajia lasketaan olevan jopa 25 000. Ongelmina ovat olleet muun muassa puhtaan veden ja majoitusmahdollisuuksien järjestäminen vaeltajille. Syrjinnän vastaisella artiklalla on ollut suora vaikutus myös vaeltajien aseman kohentamisessa. Farrell muistaa myös ruohonjuuritason työn hyvät puolet.

- Se oli ainakin suoraa taistelua ja tiesimme ketkä meillä oli vastassa, Farrell nauraa.

-J.K.

HAASTAVA VAPAAEHTOISTOIMINTA *ja jaksamisen rakenteet*

Vapaaehtoiset ovat järjestötoiminnan keskeinen voimavara. Useilla järjestöillä on vapaaehtoistoimijoita erilaisissa auttamistehtävissä, tukihenkilöinä, kanssakulkijoina, ystävinä tai vaikkapa harrastustoiminnan vetäjinä. Paikallistason yhdistystoiminnan pyörittäminen tapahtuu usein täysin vapaaehtoisvoimin. Miten järjestöt huolehtivat vapaaehtoistensa jaksamisesta, voimavarojen uusintamisesta? Mikä avuksi, kun vapaaehtoinen joutuu auttamistyössään jatkuvasti kosketuksiin rankkojen tilanteiden kanssa – kuinka auttaja itse pysyy selvillä vesillä, jos autettavan kokemukset koskettavat liian läheltä?

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton ja Nuorten Akatemian järjestämässä Vapaaehtoistoiminnan seminaarissa pohdittiin mm. jaksamista vapaaehtoistyössä.

Rikosuhripäivystystä vapaaehtoisvoimin

Aluesihteerin **Anne Veijola** Rikosuhripäivystyksestä on joutunut konkreettisesti tekemisiin vapaaehtoistoimijoiden jaksamisen kanssa. Rikosuhripäivystyksessä on vapaaehtoisina puhelinpäivystäjiä ja tukihenkilöitä. Tarjolla on lisäksi juristin puhelinneuvontaa, jota ammattijuristit hoitavat vapaaehtoispuheltajalta.

Anne Veijola kertoo, että vapaaehtoistoimijan tärkeä tehtävä on tuoda selkeyttä rikoksen kohteeksi joutuneen usein kaosmaiseen, pelon ja ahdistuksen täyttämään tilanteeseen. Tämä tarkoittaa sekä henkistä tukea että käytännön neuvoja siitä, kuinka asian selvittämisessä kannattaa edetä. Vapaaehtoisen tulee tietää miten ja mihin rikosilmoitus tehdään, mitä on esituskinta, syyteharkinta ja sovittelu, miten menetellä rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimusten kanssa, miten oikeusprosessi etenee. Tietoa tulee olla myös muista tuen ja avun muodoista, joihin asiakkaan voi ohjata. Tietopohjaisen ensiavun lisäksi rikoksen uhri voi tarvita pitempikestoista apua – säännöllistä yhteydenpitoa, keskustelua vaikeista kokemuksista tai konkreettista apua käytännön asioiden hoidossa. Tukihenkilöt ovat näitä pitkän matkan rinnalla

kulkijoita aina siihen saakka, kunnes asian oikeuskäsittely on saatu päätökseen.

Rekrytointi, koulutus ja työnohjaus avainasemissa

Jaksamisen tukemisessa erityisen tärkeää on vapaaehtoisten hyvä perehdyttäminen toimintaan. Sitä ennen vapaaehtoisiksi pyrkivät ovat kuitenkin jo käyneet läpi jaksamisen edellytyksiä luotaavan rekrytointiprosessin, jossa monivaiheisissa keskusteluissa ja haastatteluissa testataan henkilöiden sopivuutta. Tänä aikana tapahtuu jo luonnollista valikointumista: esimerkiksi keskeneräiset kriisit tai läpikäymättömät traumat ovat este auttajaksi ryhtymiselle. Edellytyksenä onnistuneelle rekrytoinnille on, että vapaaehtoiseksi pyrkivä tietää mihin hän on ryhtymässä, on motivoitunut ja oma elämäntilanne on selkiintynyt, Anne Veijola kertoo. Jokainen käy aluksi 35-40 tunnin peruskurssin, jonka aikana käydään läpi kriisityön keskeisiä asioita, rikosprosessin kulkua, lainsäädäntöä, tarjolla olevia muita tuen ja auttamisen muotoja. Kurssin jälkeen on kenttätyön vuoro.

Vaikka vapaaehtoistyöntekijän perusasiat olisivatkin kunnossa, silti löytyy riskitekijöitä. Uupumista aiheuttavina tekijöinä Anne Veijola listaa mm. epärealistiset odotukset auttamisesta, riittämättömyyden tunteen, palautteen ja arvostuksen puutteen, ”rajattomuuden” ja hyväksikäytetyksi tuleminen tunteet. Tukihenkilön rajojen vetoa auttamistyössä tuetaan selkeillä ohjeilla: tukihenkilö ei saa antaa omaa puhelinnumeroaan asiakkaalle ja tapaamiset järjestetään yleensä toimistossa. Yhteydenpito tapahtuu tietyin väliajoin, tukisuhteen alkuvaihetta lukuun ottamatta, jolloin käytännön asioista johtuen yhteydenpito on usein tiivistä.

Tukihenkilönä toimiminen on paitsi raskasta, myös palkitsevaa. Jaksamista tukee erityisesti tunne, että vapaaehtoistoimijasta pidetään huolta ja että hänen työtään arvostetaan. Rikosuhripäivystyksen vapaaehtoisilla on mahdollisuus jatkuvaan työnohjaukseen ja tukeen. Sitä

Miten auttaja selviää, jos autettavan kokemukset koskettavat liian läheltä?

tehdään ns. lähiohjauksena eli yksilöllisinä yhteydenottoina ja keskusteluna ihmissuhdealan koulutuksen saaneiden aluesihteerien toimesta sekä ryhmissä ammatillisena työnohjauksena ulkopuolisten ohjaajien johdolla. Ryhmät koostuvat kuuden viikon välein ja niissä käydään toiminnallisina menetelmin läpi työssä kohdattuja asioita ja tunteita.

Myös täydennyskoulutusta järjestetään pitkin vuotta. Tiedollisia valmiuksia pidetään yllä esim. lainsäädännön muutuksessa. Turvakotien ja erilaisten palveluja tarjoavien tahojen toimintaan tutustutaan vierailukäynneillä. Vapaaehtoistyöntekijöiden edellytetään osallistuvan näihin koulutuksiin jopa kuusi kertaa vuodessa. Lisäksi vuosittain järjestetään kaksipäiväisiä rikosuhri-seminaareja.

Ammatillisen tuen lisäksi jaksamisessa on tärkeää palautteen saaminen työstä, hyvä ryhmähenki, riittävä lepo ja vapaa-aika sekä erityisen tärkeänä inhimillisenä tekijänä huumori, Veijola kertoo.

*Ulla Saastamoinen
Projektisuunnittelija
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto*

Rikosuhripäivystys aloitti toimintansa vuonna 1995 Raha-automaattiyhdistyksen yhteistyöprojektina, jota toteuttavat Ensi- ja turvakotien liitto, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen Mielenterveysseura, Suomen Punainen Risti, Kirkkohallitus/KDYK, Suomen Setlementtiliitto ja Unioni Naisasialiitto Suomessa. Raha-automaattiyhdistyksen lisäksi rahoittajina ovat sisäasiainministeriö ja oikeusministeriö.

Rikosuhripäivystystä koordinoi Suomen Punainen Risti.

Päivystyksellä on keskustoimiston lisäksi kahdeksan aluetoimistoa ja 14 palvelupistettä eri puolilla Suomea. Neuvoja ja apua voi tiedustella aluetoimistoista, palvelupisteistä, auttavasta puhelimesta tai juristin puhelinneuvonnasta.

Auttava puhelin 0203-16116; juristin puhelinneuvonta 0203-16117. Internetissä www.rikosuhripaivystys.fi

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton jäsenliitot voivat kiittää omia keskeisiä vaikuttajiaan, vapaaehtoistoimijoita ja aktiivisia jäseniään yhteisestä työstä kansalaistoiminnan tunnustuspalkinnolla. Tunnustuspalkinto on *Erkka Auermaan* keraaminen veistos ja sen myöntää keskusliitto. Liittojen tunnustuspalkintoja jaettiin viime vuoden lopulla yhteensä 15 kappaletta. Lisää palkittuja lehden edellisessä ja tulevissa numeroissa.

Sosiaalineuvos **Risto Vilka**lle luovutettiin joulukuussa Uudenmaan Sosiaaliturvayhdistyksen esityksestä myönnetty Liittojen kansalaistoiminnan tunnustuspalkinto. Palkinto luovutettiin Risto Vilkaalle hänen kirjoittamansa kuuden ihmisten elämää käsittelevän kolumnikirjansa ”Ihminen tarvitsee ihmistä” julkistamistilaisuudessa. Liittojen kansalaistoiminnan tunnustuspalkinto myönnettiin Risto Vilkaalle tunnustuksena ansiokkaasta ja monipuolisesta työstä kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistyön parissa.

Lukuisat ovat ne sosiaali- ja terveys-toimeen liittyvät eri yhteisöt ja yhdistykset, joiden ideoijana, perustajana sekä toimintojen sisällön kehittäjänä Risto Vilka on vuosien varrella toiminut. Risto Vilka teki leipätyönään pitkän uran kotipaikkakuntansa Hyvinkään sosiaalijohtajana. Eläkkeelle jäätyään vapaaehtoistoiminta on tullut hänelle entistä läheisemmäksi ja vielä nytkin 82-vuotiaana hän on mukana monien eri yhteisöjen vapaaehtoistehtävissä.

-Vapaaehtoistoiminta on riemullista työtä. Se on minulle kuin tauti ja sukuvika, totesi Risto Vilka tunnustuspalkinnon luovutustilaisuudessa.

Merkittävimpänä saavutuksenaan Risto Vilka itse pitää Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton organisaation luomista. Vilka oli keskusliiton toiminnanjohtajana 1950-luvulla, virkatyönsä ohessa. Uudenmaan Sosiaaliturvayhdistyksen puheenjohtajana hän toimi 15 vuoden ajan ja on sen jälkeen ollut yhdistyksen kunniapuheenjohtajana. Helsingin ympäristökuntien A-klinikkasäätiön johtokunnan jäsenenä Risto Vilka oli vuosina 1959-1969. Pitkäaikaisimman vapaaehtoistoiminnan jaksonsa hän aloitti jo vuonna 1947 valtakunnallisessa Sotainvalidien Veljesliitossa, haavoittuutaan itsekkin sodassa. Veljesliiton Hyvinkään osaston toimintaan hän osallistui hallituksen puheenjohtajana, jäsenenä ja sittemmin kunniapuheenjohtajana. Vilka toimii yhä tukihenkilönä yhdistysten jäsenille.

Vilka on omalla aktiivisuudellaan ja esimerkillään myötävaikuttanut siihen, että vapaaehtoistoiminta hänen

Arski Himberg sai tunnustuspalkinnon toiminnastaan lihassairaiden nuorten musiikkiharrastuksen mahdollistamiseksi. Himberg on antanut projektille aikaansa, luovuuttaan sekä kykyään opettaa ja saada ihmiset innostumaan asiasta.

Sosiaalineuvos Risto Vilka kertoi palkinnon luovutustilaisuudessa, että vapaaehtoistoiminta on sukuvika: jo isoisa oli monessa mukana ja niin ovat lapsetkin.

kotipaikkakunnallaan on koko ajan laajentunut. Mukaan on tullut yhä uusia vapaaehtoisia ja perustettu useita sosiaali- ja terveysalaan liittyviä yhdistyksiä ja ryhmiä, joita Hyvinkäällä toimii tällä hetkellä yli 90.

Risto Vilka on todennut: ”Teen vapaaehtoistyötä niin kauan kuin pystyn, se on henkireikä. Ja on hienoa saada myönteistä palautetta, kun on voinut auttaa ihmisiä”.

Liisa Rahkonen
Sosiaalihuollon johtaja, Hyvinkää
Uudenmaan Sosiaaliturvayhdistyksen
hallituksen jäsen

Vuonna 2000 Lihastautiliito ry aloitti Raha-automaattiyhdistyksen avustuksen turvin No Problem- projektin. Silloinen Lihastautiliiton tiedottaja **Riitta Liede** ja muusikko **Arski Himberg** tapasivat sattumalta Länsi-Afrikan rannalla ja Riitta kertoi lihastautia sairastavista ihmisistä, joilla ei ole mahdollisuutta soittaa mitään instrumenttia sairautensa vuoksi. Himberg totesi, että soveltamalla musiikin teknologian mahdollisuuksia soittaminen olisi todennäköisesti mahdollista myös heikolla lihasvoimalla.

Näin sai alkunsa viime vuoden lopulla päättynyt No Problem- projekti, jonka ideoijana ja innoittajana Himberg on toiminut. Projektin tavoitteena on ollut musiikin tietotekniikan soveltaminen heikollakin lihasvoimalla. Projektissa pyrittiin korostamaan myös musiikin tasavertaistavaa vaikutusta: yhteinen intressi on musiikki, ei vammaisuus tai vammattomuus. Oheistavoitteena oli myös sosiaalisten taitojen vahvistaminen, itseluottamuksen ja soittotaidon kehittäminen. Kaiken kaikkiaan mukana on ollut 16 nuorta eri puolelta Suomea ja tällä hetkellä on toiminnassa kaksi 6-8 hengen bändiä.

Aarne Himberg on kehittänyt omalta osaltaan toimintaa myös valtakunnalliseksi. Hän ohjaa lisäksi Helsingin alueella lihassairaiden ja cp-vammaisten yhteistä bändiä, joka nykyään kokoontuu joka toinen viikko.

Valtakunnallisen kansalaistoiminnan tunnustuspalkinnon vuonna 2002 sai Sotainvalidien Veljesliiton Sotainvalidien avustajatoiminta -projekti. Palkinnon saapuivat eduskunnan auditoriossa järjestetyssä Vapaaehtoistoiminnan juhlassa noutamaan puheenjohtaja **Veli Matti Huittinen**, toiminnanjohtaja **Juhani Saari** sekä projektipäällikkö **Inkeri Kangas**.

Vapaaehtoistoiminnan juhlan järjestivät Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ja Suomen Liikunta ja Urheilu. Juhlapuheen tilaisuudessa piti ministeri **Kaarina Dromberg**.

Avustajatoiminnasta ja palkinnon perusteista tarkemmin lehden edellisessä numerossa.

Irma Honka sai Turun Seudun Rintamanaiset ry:n esityksestä liittojen tunnustuspalkinnon.

Kuopion Seudun Omatoimiset Työnhakijat ry sai tunnustuksen ansiokkaasta ja pitkäaikaisesta kansalaistoiminnasta.

Tunnustuspalkinnon luovutti Työttömien Valtakunnallisen Yhteistointajärjestö ry:n puheenjohtaja **Lea Karjalainen** Viking Linelle järjestetyillä seminaaripäivillä marraskuussa. Päiville osallistui edustajia työttömien yhdistyksistä ympäri Suomea. Kuopion Seudun Omatoimiset Työnhakijat ry:n puolesta palkinnon vastaanotti yhdistyksen puheenjohtaja **Keijo Weman** apujoukkoi-

neen. Toimintansa aikana Kuopion Seudun Omatoimiset Työnhakijat eli KSOT on tarjonnut toimipisteissään ihmisläheisen ympäristön, järjestänyt edullista ruokailua ja jakanut EU:n ruoka-apua työttömille. Yhdistys organisoi myös matkoja,

opintopiirejä ja erilaisia liikuntamuotoja henkisen vireyden ylläpitämiseksi. Se työllistää yhdistelmätuella toimintakeskukseen noin 15 henkilöä vuosittain. Yhdistyksen hallinnoimasta EkoKuopio-kierrätystoimintaprojektista on kasvanut yhteistyökumppaneidensa tukemana huomattava yhdistelmätuella työllistävä sosiaalinen yritys Kuopion alueella. EkoKuopion toiminnot mahdollistavat tällä hetkellä noin 100 henkilön työllistymisen yhteiskunnan tuella.

Toiminnalla pyritään helpottamaan työttömäksi jääneiden selviytymistä työkuntoisina ja ehjinä yksilöinä takaisin työhön ja taloudellisesti turvattuun elämään.

*Merja Räsänen, Toiminnanohjaaja
Kuopion Seudun Omatoimiset Työnhakijat ry*

Uusimpia Kelan tutkimusosaston julkaisuja

Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia

Mäensivu V. Ikääntyvien viestintävalmiudet ja digitaalinen epätasa-arvo. ISBN 951-669-610-4.

Lassila J, Rantala O ja Valkonen T. Varallisuus, verotus ja ikääntyminen. 98 s. ISBN 951-669-607-4.

Kauhanen M. Määräaikaiset työsuhteet ja toimeentulon riskit. 118 s. ISBN 951-669-603-1.

Arajärvi P. Toimeentuloturvan oikeellisuus. Toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön suhde perustuslakiin, erityisesti perusoikeuksiin, ihmisoikeuksiin ja yhteisöoikeuteen. XXXV + 468 s. ISBN 951-669-602-3.

Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia

Kehusmaa S ja Mäki J. Kuntoutuksen taloudelliset vaikutukset. Tuki- ja liikuntaelinsairauden tai mielenterveyden häiriön vuoksi kuntoutettujen terveysturvaetuudet Kelan rekistereissä. 101 s. ISBN 951-669-600-7.

Martikainen J ja Rajaniemi S. EU-maiden, Islannin ja Norjan lääkekorvausjärjestelmät. 140 s. ISBN 951-669-597-3.

www.kela.fi/tutkimus
www.kela.fi/forskning
www.kela.fi/research

KESKUSLIITON järjestämän Itä-Uudenmaan asukaskyselyn vastaajien kesken järjestettiin arvonta, jossa voittivat:

Risteily kahdelle:
Mikko Ketonen, Hinthaara

Kirjakaupan lahjakortti:
Keijo Pajunen, Porvoo

Sosiaali- ja terveysturvan kalenteri 2003:

Mona Cederberg, Pernaja
Kaisu Kamutta, Porvoo
Pertti Ojala, Porvoo
Heikki Vuorenmaa, Pornainen
Hilding Lindholm, Kulloby
Airi Liljemark, Huuvari
Mikko Hietalahti, Loviisa
Sonja Evertson, Liljendal

On onnitetu

- Selvityshenkilö *Tiina Johanssonille*
50-vuotisonnittelut
- Arkkipiispa *Jukka Paarmalle*
60-vuotisonnittelut
- Kansaneläkelaitokselle
65-vuotisonnittelut
- Näkövammaisten Keskusliitolle
75-vuotisonnittelut
- Hyvinkään entiselle sosiaali- ja terveysjohtaja
Jouko Kalliomaalle onnittelut sosiaalivoksen arvonimestä
- Kehitysvammaisten Tukiliiton toiminnanjohtaja
Sirkka Merikoskelle eläkkeellejäämisonnittelut

KOULUTUSTA

SOSIAALIPEDAGOGIIKAN SÄÄTIÖ

Ihmissen persoonallista kasvua ja tietoisuutta syventävää aikuiskoulutusta.

Työyhteisöjen kehittäjä -koulutus

Itsensä ja työyhteisöjen kehittämisestä kiinnostuneille. Kesto 2,5 vuotta. Tavoitteena antaa valmiuksia toimia työnohjaajana ja tutustuttaa muihin työyhteisöjen kehittämismenetelmiin. Koulutus alkaa tammikuussa 2004 ja haku-aika päättyy 31.3.2003.

Koulutus tapahtuu Helsingissä ja mahdollisuus mukaan myös Jyväskylässä.

Vuorovaikutuskoulutus

Itsensä ja yhteistyötaitojen kehittämisestä sekä ammatti-identiteetin vahvistamisesta kiinnostuneille. Koulutukseen sisältyy lisäksi kolme koulutuspäivää. Ryhmä alkaa kevätlukukauden alkupuolella.

Esitteet ja tiedustelut: Sosiaalipedagoginen keskus, puh. (09) 7288 2021, faksi (09) 7288 2082. E-mail koulutus@sosped.sci.fi

Tiedustelee myös muista kursseistamme tai käy tutustumassa kurssitarjontaan kotisivuillamme www.sosped.org.

KUHANKOSKEN ERITYISAMMATTIKOULU

Kantolantie 442, 41340 Laukaa
PUH. (014) 444 111
FAX (014) 444 1199

eak@kuhankoski.inet.fi
<http://personal.inet.fi/koulu/eak>

AMMATILLISTA JA VALMENTAVAA ERITYISOPETUSTA

- Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala (ruokatuotanto, puhdistuspalvelu, kuluttajapalvelut)
- Käsi- ja taideteollisuusala (keramiikka, kankaanpainanta, lasi- ja puutyö, kudonta, ompelu ja erikoistekniikat)
- Luonnonvara-ala (puutarha- ja metsäala)
- Sosiaaliala

Ota yhteyttä ja tervetuloa tutustumaan. Lisätietoja saa oppilaitoksesta ja oppilaitoksen kotisivuilta

Ilmoittaisitko Sosiaali- ja terveysviestissä?

Seuraava numero ilmestyy Valtakunnallisille sosiaali- ja terveyspolitiikan kehittämispäiville 2.-3. huhtikuuta.

Ilmoitusasioissa sinua palvelee Sanna Laaksonen, jonka tavoitat Julkaisu Bookersista numerosta (09) 773 821 tai sähköpostilla sotevi@bookers.fi

Lehden [www-sivut](http://www.stkl.fi) uudistuvat

Käy katsomassa internet-osoitteessa www.stkl.fi/viesti

KOULUTUSTA AMMATTIIN JA TAITOJA ITSENÄISEEN ELÄMÄÄN

- kulttuuriala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- tekniikan- ja liikenteenala
- valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
- ammatillinen lisäkoulutus

Haku-aika koulutuksiin 1.1.-17.3.2003

Alavuden erityisammattikoulu
PL 5, 63301 ALAVUS puh.(06) 516 8111
www.aeak.fi Alavus@aeak.fi

Sosiaali- ja terveysalan koulutus- ja messutapahtuma

TERVE-SOS 2003

20.-22.5. Lahti

**Ihmissen arki
- palvelut ja teknologia**

STAKES Yhteistyössä:
www.stakes.fi/tervesos
www.lahti.fi
www.lahdenmessut.fi

Lahti Messut
KUNTAKOULUTUS OY
LAHTI TietoEnator

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

– edistää sosiaali- ja terveyspolitiikkaa paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Kotkankatu 9, 00510 Helsinki, Vaihe (09) 774 721 Faksi (09) 738 123, www.stkl.fi, www.sosternet.fi SosiaaliturvanKL@stkl.fi

Keskustoimiston henkilökunnan sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi@stkl.fi tai nimen yhteydessä. Suorat puhelinnumerot: 7747 2 + kolme numeroa tai nimen yhteydessä.

Astikainen Anne

(014) 625 601,
050 597 5188
kehittämispäällikkö
(Jyväskylä)
Anne.Astikainen@jkl.fi

Enden Eila

220, 050 591 4697
taloussihteeri

Eronen Anne

206, 050 574 25 44
tutkija

Flink Arja

230, 050 520 5502
talousjohtaja

Ikonen Riitta

240, 050 531 3556
järjestösihteeri

Karhu Liisa

taloussuunnittelija
(toimivapaalla)

Koskinen Johanna

244, 050 558 7470
toimittaja

Lemminki Merit

210, 050 596 3679
koulutussihteeri

Londén Pia

207, 050 552 0790
tutkimussihteeri

Meriläinen Raija

(08) 333 605
projektityöntekijä
(Etappi-projekti, Oulu)

Mustakangas-Mäkelä Anne

050 5922 802
kehittämispäällikkö (Oulu)
anne.mustakangas-makela
@ouka.fi

Paija Leea

242, 050 552 0791
kehittämispäällikkö

Pajula Elina

(013) 267 4213,
050 558 7460
kehittämispäällikkö (Joensuu)
Elina.Pajula@pelu.jns.fi

Pantzar Juha A.

272, 050 313 0523
kehitysjohtaja

Rantakokko Aslak

projektityöntekijä
(Etappi-projekti, Oulu)
(08) 333 213,
050 525 3724

Rönberg Leif

222, 050 63 664
pääsihteeri (ICSW)
Leif.Ronnberg@stkl.fi

Saastamoinen Ulla

280, 050 597 9442
projektisuunnittelija

Savolainen Sirpa

255, 050 520 4554
taloussihteeri

Siltaniemi Aki

290, 050 367 3447
tutkija

Särkelä Riitta

200, 050 63663
toiminnanjohtaja
Riitta.Sarkela@stkl.fi

Tiippana Pirjo

211, 050 525 3891
tiedottaja

Timonen Diana

202,
toimistos sihteeri

Vuorinen Marja

Projektikoordinaattori
215, 050 412 1913

Alueellinen kehittämistoiminta

Keski-Suomen toimipiste:

Kumppanuustalo
Vapaudenkatu 4,
40100 Jyväskylä
faksi (014) 625 603
puh. (014) 668 628
Astikainen Anne
Kehittämispäällikkö

Laukkanen Jukka

Suunnittelija
Jyväskylän kaupunki
Kumppanuustalo
(014) 625 602
jukka.laukkanen@jkl.fi

Sosiaaliturvayhdistys

Kupila Marja-Leena
Puheenjohtaja
(014) 625 959

Salo Riitta

Sosiaaliasiamies
(014) 212 654

Ilmarinen Tiina

Työkokeilija (sosiaalihoaja)

Kumppanuustalon

aulahenkilökunta
Balassa Arja, Louhimaa Jarkko
ja Eila Miettinen

Pohjois-Pohjanmaan toimipiste:

Kumppanuuskeskus Torikatu 15
3 B, 4. krs, 90100 Oulu
faksi (08) 5584 4032
sekä
Puusepänkatu 4
90100 Oulu

Mustakangas-M. Anne

Kehittämispäällikkö

Haapsaari Jorma

Suunnittelija
Oulun Kaupunki
Torikatu
(08) 558 44031
jorma.haapsaari@ouka.fi

Etappi-projektissa:

Rantakokko Aslak
- yhdistelmätukipalvelut
Kirkkokatu 14, 4.krs,
90100 Oulu
faksi: (08) 333 595

Meriläinen Raija

- järjestöyöntäjä-palvelut

Sosiaaliturvayhdistys

Pelkonen Maija-Liisa
Puheenjohtaja
040 553 1715

Pohjois-Karjalan toimipiste:

Niskakatu 21
80100 Joensuu
faksi (013) 222 647
Pajula Elina
Kehittämispäällikkö

Sosiaaliturvayhdistyksen projektit:

KATE II -projektissa:

Niskakatu 21
Karhu Liisa
Tahvanainen Leena
Purmonen Markku
(013) 220 093

Maamuuntaja-projekti

Kansalaistalo
Hämäläinen-Puhakka Katja

Lisäksi asukasemännät ja

nettineuvoja, puh.

(013) 267 5755

KATE II ja Kathy -projektien sähköpostiosoitteet:

nimi.sukunimi@
kolmassektori.net

Savela Annamari
Suunnittelija
Joensuun kaupunki
Suvantokatu 1
(013) 267 5667

Sosiaaliturvayhdistys

Myyry Pirjo
Puheenjohtaja
040 570 8733

Kathy -projektissa:

Kansalaistalo,
Kauppakatu 32

Meriläinen Sami

Rissanen Jarkko
Kontkanen Mari
Pyykkö Katja
050 326 1674

Arola Marjut

(Niskakatu 21)

YHTEYKSIÄ *alueellisiin sosiaaliturvayhdistyksiin*

Sosiaaliturvayhdistykset ovat sosiaaliturvan ja muun sosiaalipolitiikan alalla työskentelevien henkilöiden yhdyside. Yhdistykset järjestävät opinto- ja neuvottelutilaisuuksia, välittävät tietoa ja järjestävät opintoretkeä ja muuta virkistystoimintaa. Tule mukaan käynnistämään alueellista keskustelua sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen kanssa. Ota yhteyttä alueesi yhdistyksen puheenjohtajaan tai sihteeriin ja liity jäseneksi.

Etelä-Pohjanmaan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Sinikka Volanto, Viertelmäentie 131, 63130 Mäyry, puh. 0201 245 121, koti (06) 525 7126, 040 831 7586, sinikka.volanto@seamk.fi
Sihteeri Anna-Kaarina Koivula, Hirsimäentie 88, 62240 Huhmarkoski, puh. 020 1998 5443, anna-kaarina.koivula@pp.inet.fi

Etelä-Savon sosiaali- ja terveysturva ry
Puheenjohtaja Anja Lehtonen, Itä-Suomen lääninhallitus, PL 50, 50101 Mikkeli, puh. 040 823 0027 tai 020 516 161, sp. anja.lehtonen@islh.intermin.fi.
Sihteeri Merja Tullinen, Vuorikatu 2 A 43, 50100 Mikkeli, puh. 040 841 1387.

Finlands svenska socialförbund rf
Ordförande Pehr Löv, 00102 Riksdagen, tel. (09)4321, 050 511 3117, fssf@pedersore.fi. Verksamhetsledare Boris Björklund, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs, tel. (06)785 0330, 050 553 3685, fax (06) 729 0547, www.pedersore.fi/fssf

Kainuun Sosiaaliturvayhdistys
Puheenjohtaja Kai Hyttinen, Kajaanin kehittämiskeskus, PL 51, 87101 Kajaani, kai.hyttinen@oulu.fi, puh. (08) 632 4883, 0400 475 478. Sihteeri Marita Ikaheimo, Leirikatu 28 as 2, 87100 Kajaani, sp. marita.ikaheimo@kajaani.fi, puh. 044 710 1784.

Keski-Pohjanmaan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Matti Kaivosoja, Perusturvakeskus, PL 43, 67101 Kokkola, puh. (06) 828 9444, sp. matti.kaivosoja@kokkola.fi, sihteeri Jaana Pikkarainen-Haapasaari, Perusturvakeskus, PL 43, 67101 Kokkola, puh. (06) 828 9278, faksi (06) 828 9403, jaana.pikkarainen-haapasaari@kokkola.fi

Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Marja-Leena Kupila, Kriisikeskus Mobile, Hannikaisenkatu 10, 40100 Jyväskylä, puh. (014)625 959, faksi (014)625 959, marja-leena.kupila@jkl.fi, sihteeri Anne Astikainen, Kumppanuustalo, Vapaudenkatu 4, 40100 Jyväskylä, puh. (014) 625 601, 050 597 5188 anne.astikainen@jkl.fi

Kymen-Karjalan sosiaali- ja terveysturva ry
Puheenjohtaja Kaj Wahlroos, Hallitie 3, 54800 Savitaipale, sp. kaj.wahlroos@savitaipale.fi, puh. 0400 657 411, faksi (05) 614 0226. Sihteeri Ilkka R. Keronen, Etelä-Suomen lääninhallitus, Kouvolan alueellinen palveluyksikkö, PL 301, 45101 Kouvola, puh. 02051 64031 tai 040 557 5569, faksi 02051 64045, ilkka.keronen@eslh.intermin.fi

Lapin Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Eine Heikkinen, puh. 020 517 7724, PL 8002, 96101 Rovaniemi, sp. eine.heikkinen@llh.intermin.fi, sihteeri Eeva Marttala, sosiaali- ja terveysturvayhdistys, PL 8216, 96101 Rovaniemi, puh. (016)322 2413, faksi (016) 322 2992, eeva.marttala@rovaniemi.fi

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Pirjo Myyry, Lieksan Kela, Kainuuntie 5, 81700 Lieksa, puh. 020 435 7141, 040 570 8733, pirjo.myyry@kela.memonet.fi. Sihteeri Elina Pajula, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, Kansalaistalo, Kauppakatu 32, 80100 Joensuu, puh. (013) 267 4213, 050 558 7460, faksi (013) 220 595, elina.pajula@pelu.jns.fi

Pohjois-Pohjanmaan Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Maija Pelkonen, Mesimarjakuja 4, 90460 Oulunsalo, sp. maija.pelkonen@suomi24.fi, puh. 040 553 1715. Sihteeri Kari Matela, Päihde- ja huumeasema Redi64, Uusikatu 64 A, 90100 Oulu, sp. kari.matela@ouka.fi, puh. (08) 558 46242

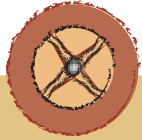
Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Elisa Pirttilä, Huuhankatu 6 A 3, 70600 Kuopio, sp. elisa.pirttila@pkky.fi, puh. 050 523 4391. Sihteeri Kerttu-Maria Ikonen, Liikelentotie 4 as 5, 01530 Vantaa, puh. 040 557 4646, kerttu.ikonen@kolumbus.fi

Päijät-Hämeen Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Risto Kajaste, Sotilaankatu 6, 15700 Lahti, sp. risto.kajaste@sininauhaliitto.fi, puh. 040 778 8776, Sihteeri Ritva Haavisto, Timonkatu 5 C 62, 15240 Lahti, puh. (03) 730 7502, 040 754 1350

Satakunnan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Tuula Rouhiainen-Valo, Visatie 15 B 24, 28360 Pori, sp. tuula.rouhiainen-valo@samk.fi, puh. 044-710 3490. Sihteeri Ulla Eklund, Tiirantie 7 D 14, 28450 Vanha-Ulvila, sp. ulla eklund@pori.fi, työpuh. (02) 621 3617, koti (02) 538 9372

Uudenmaan Sosiaaliturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Harri Koivu, Pappilantie 2, PL 71, 16301 Orimattila, puh. (03) 881 260, 040 540 1340, faksi (03) 881 2641, sp. harri.koivu@orimattila.fi.

Varsinais-Suomen Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Puheenjohtaja Sirkka Mylly, Kuikankatu 3 as. 24, 20760 Piikkiö, puh. (02) 471 1206, sirkka.mylly@piikkio.fi. Sihteeri Kristiina Leppänen, Murkionkatu 3 B 23, 20740 Turku, puh. 040 556 5756

VALTAKUNNALLISET

sosiaali- ja terveysturvan kehittämisspäivät

2.-3. huhtikuuta Helsingissä, Marina Congress Center

Keskiviikko 2.4.

- 10.00 Kehittämisspäivien avaus
Hallituksen puheenjohtaja Hilikka Nousiainen, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
- 10.15 Sosiaali- ja terveysturvan poliittiset linjaukset
Valtiovaltaa edustava puhuja, varmistuu myöhemmin
- 10.45 Sosiaalibarometri 2003
*Professori Kyösti Urponen, Lapin yliopisto
Toiminnanjohtaja Riitta Särkelä, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto*
- 11.30 Sosiaaliturvan tunnustuspalkinto 2003
- 12.00 Lounastauko
- 13.00 Sosiaalialan kansallinen ohjelma
*Selvitysmies, ylijohdaja Matti Heikkilä, STAKES
Keskustelua*
- 14.30 Kahvitauko
- 15.00 Jakautuminen rinnakkaisseminaareihin

SEMINAARI 1.

Varhainen puuttuminen ja psykososiaalinen työ

- * Perhetyön uudet muodot
Psykologi Outi Salo, Jalasjärvi
- * Milloin hälytyskellojen pitäisi soida?
Instituutin johtaja Raili Rinne, Suomen Mielenterveysseura
- * Takauksella ja sosiaalisella luototuksella kiinni elämään
Ylitarkastaja Pirjo Sarvimäki, sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ja Toiminnanjohtaja Leena Veikkola, Takuu-Säätiö

SEMINAARI 2.

Kuntoutuksellinen työote ja muutoksen mahdollisuus

- * Onko kuntouttavasta työtoiminnasta muutoksen välineeksi?
Tutkija Tuija Lindqvist, STAKES / FinSoc
- * Työkyvyn ylläpitäminen ja johtajuus
Tutkija Pasi Valtee, Syvä tutkimus oy
- * Mitä kuntoutuksellinen työote vaatii tekijältään, mitä uutta se avaa asiakkaan elämässä?
Kehityspäällikkö Ilpo Vilkkumaa, HELI / Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus

SEMINAARI 3.

Hyvinvointipalveluiden laatu ja laadun arviointi

- Kannattaako laatuun satsata?
Kehittämisspäällikkö Leea Paija, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
- * Miten laatua seurataan päivittäisessä työssä?
*Yrittäjä Pirjo Ahlqvist, Marian Kartano
Yrittäjä Liisa Kaitero, Marian Kartano*
- * Laatua myös heille, joista kaikkein vähiten välitetään?
Johtaja Katriina Pajupuro, A-klinikkasäätiö

17.00 Työskentely päättyy

19.00 Sosiaali- ja terveysturvan ministeriön vastaanotto

Torstai 3.4.

- 8.30 Palautteet rinnakkaisseminaareista ja keskustelu
Seminaarien puheenjohtajat
- 9.45 Tauko
- 10.00 Kansalliset köyhyyden ja syrjäytymisen vastaiset ohjelmat
*EU:n komission edustaja, varmistuu myöhemmin
Kehitysohjtaja Klaus Halla, sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
Kommenttipuheenvuoro: Puheenjohtaja Marita Ruohonen, EAPN-Fin*
- 11.30 Lounastauko
- 12.30 Kansallisen terveysturvan projektin käytännön vaihe
*Osastopäällikkö Kimmo Leppo, sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
Pääsihteeri Liisa Elovainio, Suomen syöpäyhdistys*
- 13.30 Tarvitaanko sosiaali- ja terveydenhuollossa arvokeskustelua?
Filosofi Terho Pursiainen, Järvenpää
- 14.30 Päivien päätössanat
*Puheenjohtaja Jouni Nummi, Sosiaalijohto ry
Tilaa ilmoittautumislomake sähköpostilla koulutus@stkl.fi, internetin kautta www.stkl.fi tai puhelimitse (09) 774 721.
Päivät järjestää Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry yhteistyössä sosiaali- ja terveysturvan ministeriön ja Sosiaalijohto ry:n kanssa.*

SOSIAALI- JA TERVEYSTURVAN

päivien ohjelma keskiaukeamaliitteenä

Näemme 6.-8. elokuuta Kokkolassa!